

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Právní úprava a použití odposlechů a záznamů telekomunikačního
provozu jako důkazních prostředků

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Pavλίna WENDLOVÁ
Osobní číslo:	R17M0183P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Právní úprava a použití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu jako důkazních prostředků
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Právní úprava pojmu odposlech
2. Právní vývoj a současné postavení odposlechů a telekomunikačních záznamů v režimu důkazních prostředků
3. Činnost orgánů činných v trestním řízení při vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu
4. Možnost použitelnosti soukromých záznamů v trestním řízení a otázky související
5. Judikatura v oblasti problematiky odposlechů a její vývoj po současnost

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.

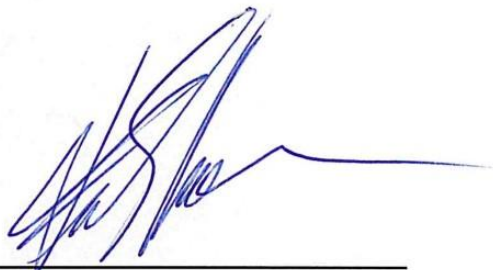
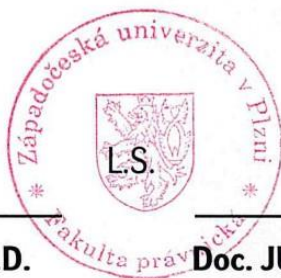
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, únor 2022

Pavλίna Wendlová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat JUDr. Bc. Petru Kybicovi, Ph.D. za jeho pomoc při výběru tématu diplomové práce a za jeho odborné vedení. Rovněž i za jeho cenné rady a připomínky při konzultacích, které mi při zpracování této diplomové práce byly velice nápomocny. A v poslední řadě i za jeho originální praktické vedení seminářů, díky kterým bylo trestního právo natolik srozumitelné a podněcující, že se mu chci věnovat i nadále.

OBSAH

ÚVOD	1
I. PRÁVNÍ ÚPRAVA POJMU ODPOSLECH A ZÁZNAMU TELEKOMUNIČNÍCH ZAŘÍZENÍ.....	3
I.1 POJEM.....	3
I.2 Zásah do ústavně zaručených práv	4
I.3 Právní úprava a obsah příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.....	7
I.4 Zvláštní právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu.	11
I.5 Mezinárodní a nadnárodní právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu.....	11
II. PRÁVNÍ VÝVOJ A SOUČASNÉ POSTAVENÍ ODPOLECHŮ A ZÁZNAMŮ TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU V REŽIMU DŮKAZNÍCH PROSTŘEDKŮ.....	14
II.1 Právní vývoj.....	14
II.1.1 Právní vývoj na území České republiky	14
II.2 Postavení odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu v režimu důkazních prostředků.....	18
II.2.1 Některé sporné situace.....	22
III. ČINNOST ORGÁNŮ ČINNÝCH V TRESTNÍM ŘÍZENÍ PŘI VYDÁNÍ PŘÍKAZU K ODPOSLECHU A ZÁZNAMU TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU	26
III.1 Vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu..	26
III.1.1 Činnost policejního orgánu činného v trestním řízení.....	27
III.1.1.1 Činnost Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR.....	30
III.1.1.2 Postavení oprávněného žadatele o provedení odposlechu	33
III.1.1.3 Vyhodnocení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a další postup policejního orgánu, ukončení odposlechu.....	34
III.2 Činnost státní zástupce jako dozorujícího orgánu při provádění odposlechu	37

III.3	Způsob provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v řízení před soudem.....	41
III.4	Informační povinnost orgánů činných v trestním řízení podle § 88 odst. 8 trestního řádu	43
III.5	Řízení o přezkumu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu45	
III.5.1	Zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jenž byl v přezkumném řízení před nejvyšším soudem určen jako nezákonný.....	47
IV.	MOŽNOST POUŽITELNOSTI SOUKROMÝCH ZÁZNAMŮ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ A OTÁZKY SOUVISEJÍCÍ.....	49
IV.1	Podmínky pro užití soukromých záznamů v trestním řízení	50
V.	PROSTOROVÉ ODPOSLECHY	55
V.1	Pojem prostorového odposlechu.....	55
V.2	Zásah do ústavně zaručených práv	57
V.3	Právní úprava prostorových odposlechů.....	58
V.4	Podmínky pro užití operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí.....	59
V.5	Kontrolní mechanismy prostorových odposlechů	64
V.6	Archivace spisu o sledování a zničení prostorového odposlechu.....	66
V.7	Povaha záznamů, získaných sledováním osob a věcí.....	67
VI.	JUDIKATURA V OBLASTI PROBLEMATIKY ODPOSLECHŮ A JEJÍ VÝVOJ PO SOUČASNOST.....	68
	ZÁVĚR.....	74
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	77
	Literatura.....	77
	Odborné články.....	78
	Internetové články	79
	Pozitivně právní úprava	79
	Soudní judikatura.....	80
	Další prameny	81
	Seznam použitých zkratk.....	83
	RESUMÉ.....	85

ÚVOD

V současné plně medializované době se naprostá většina komunikace provádí přes širokou škálu telekomunikačních zařízení, která nejen, že nejsou legálně zcela upravena, ale široká veřejnost si jejich význam v některých případech nemusí ani uvědomovat. Tato zařízení se totiž dají použít několika způsoby a subjekty tohoto, ve stále větší míře, využívají. Tato využití se netýkají pouze subjektů v soukromé sféře, nýbrž i veřejnoprávních orgánů, které hledají způsoby, jak takovéto záznamy co nejefektivněji použít tak, aby se jednalo o právem oprávněné použití. V posledních letech se inovace telekomunikačních zařízení a technický vývoj v oblasti telekomunikačních sítí posouvá vysokým tempem dopředu. Společnost se těmto novým zařízením a možnostem přizpůsobuje, a přizpůsobuje se mu i vývoj a úroveň trestné činnosti. Proti tomu se snaží zbrojit i orgány činné v trestním řízení. Avšak česká legislativa na vyvstalé potřeby ochrany společnosti nestačí adekvátně reagovat, a orgány činné v trestním řízení tak leckdy překračují svá zákonná oprávnění a pravomoci, aniž by si toho byli vědomi. Takto je myšleno právě vzhledem k tomu, že není zcela jasné, v určitých hraničních oblastech, k čemu jsou orgány oprávněny, tedy kdy se stále ještě pohybují intra legem, a k čemu již ne.

Toto používání s sebou však přináší mnohá úskalí, vzhledem k tomu, že se jedná o ne zcela dostatečně upravený institut trestního práva, a že některé právní otázky, jenž jsou v současné době předmětem mnoha sporů, ať v oblasti soudní praxe, tak i v oblasti odborné i širší veřejnosti, nejsou zákonem řešeny vůbec.

Tato diplomová práce bude pojednávat nejen o odposleších a záznamech telekomunikačního provozu v klasické známé formě, nýbrž bude věnovat pozornost i záznamům pořízeným soukromými osobami a odposlechům „prostorovým“.

V první části diplomové práce by měl být vysvětlen pojem odposlech a záznam telekomunikačního provozu společně s dalšími souvisejícími pojmy, „jenž jsou pro bližší definici určující. Taktéž bude kapitola první pojednávat předně o současné české právní úpravě, včetně úpravy mezinárodní a nastínění úpravy zvláštní. Rovněž popisuje povahu ústavně zaručených práv, do nichž je zásah prováděn, jelikož každý zásah provedený odposlechem je intenzivní a níže uvedená základní lidská práva jsou jím aktivně omezována.

V další části práce bude v návaznosti na současnou právní úpravu popsán její historický vývoj včetně jejích jednotlivých novel. Vedle toho bude podstatným tématem i postavení odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu právě v považování jej jako podstatného důkazního prostředku v trestním řízení.

Třetí kapitola bude pro materii diplomové práce stěžejní. Bude se věnovat činnosti orgánů činných v trestním řízení při vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Tedy praktickému pojednání provádění odposlechu při jednotlivých fázích řízení a to včetně rozdělení těchto fází mezi orgány činné v trestním řízení. Bude přiblížen postup jednotlivých orgánů během pořizování a zajišťování odposlechů. Právě v této části diplomové práce by mělo být dosaženo hlavního cíle, a to postihnout obsahově komplexně tvorbu a postup při vydání samotného odposlechu. Upozornit na často zmiňované problémy a získat na tyto diskuse případná řešení, prostřednictvím rozhodnutí, jenž jsou produkována českou soudní soustavou a Ústavním soudem.

Další část práce by se měla zabývat soukromými záznamy pořízenými soukromými osobami a jejich použitelnosti jako důkazu v trestním řízení. To znamená podmínkami, pro jejich pořízení a pro možnost jejich využití v řízení před soudem. Jelikož v současnosti se rovněž jedná o celkem častý jev při dokazování, tedy, že je záznam předložen soukromou osobou bez součinnosti orgánu činného v trestním řízení, tedy bez nařízení odposlechu orgánem veřejné moci.

V předposlední části práce by měly být uvedeny tzv. prostorové odposlechy, kdy, ačkoliv se jedná o jiný institut, jinak řazený do trestního práva, jedná se stále o jistý druh odposlechu, který není možné v materii odposlechů přejít a nijak se mu nevěnovat. Poslední část práce by měla pojednávat o aktuálně řešených tématech v problematice odposlechů, konkrétně tedy o judikaturním vývoji v těchto oblastech. Jelikož v posledních letech byla velmi řešena zákonnost odposlechů, provedených v kauze MUDr. Davida Ratha, budou v této části zmíněny i některé judikáty klíčové pro dané téma.

Kromě judikatury je předpoklad čerpání informací a podkladů potřebných ke zpracování práce pouze z odborné literatury, ve formě právních předpisů, monografií, komentářů, odborných článků, a pokynů, poskytnutých jednotlivými orgány činnými v trestním řízení.

I. PRÁVNÍ ÚPRAVA POJMU ODPOSLECH A ZÁZNAMU TELEKOMUNICAČNÍCH ZAŘÍZENÍ

I.1 POJEM

Pojem odposlech a jeho konkrétní definici právním řádu ČR nenajdeme, můžeme jej pouze dovozovat dle odborné literatury. Ta jej stanovuje jako „zachycování a uchovávání jakékoliv přenášené informace (s výjimkou informace přenášené prostřednictvím veřejného rozhlasového nebo televizního vysílání, nelze-li ji přiřadit k příjemci informace), která se vyměňuje nebo přenáší mezi konečným počtem účastníků nebo uživatelů prostřednictvím přenosu signálů v přenosových systémech, umožňujících přenos signálů po vedení, pevných sítí, mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu používaném pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace.“¹ Zjednodušeně by bylo možné odposlech definovat i jako „záměrné, utajené a současné vnímání obsahu komunikace, zprostředkované telekomunikačními zařízeními,“² a vedle toho záznam zmíněných telekomunikačních zařízení jako „souběžné zachycení obsahu probíhající komunikace na nosičích záznamu, které umožňují jeho uschování a následnou reprodukci“³ Při definování je také třeba rozlišit, zda se jedná o odposlechy utajovaný, tedy bez vědomí uživatele telekomunikačních sítí, nebo s jeho vědomím. Nebo i zda se jedná o uskutečňování odposlechu v rámci legální licence či v rámci zpravodajské licence, či dokonce v soukromé sféře.

Stejně jako odposlech není ani záznam telekomunikačních zařízení legálně definován, ačkoliv je zde možné jeho význam zachytit z kombinace pojmů telekomunikační sítě, telekomunikační služby a telekomunikačního zařízení a to dle znění zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Z této kombinace vychází při svém výkladu právě i odborná literatura. Dle § 2 písm. h) se telekomunikační sítí rozumí „přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, včetně prvků sítě, které nejsou aktivní, které

¹ ŠLEMR, Dominik, PULGRET, Lukáš. Ne)Použitelnost zpravodajských odposlechů telekomunikačního provozu jako důkazu v trestním řízení, Právní prostor, článek. Vydáno:9. 3. 2021. ISSN: 2336-4114.

² POLČÁK, Radim, PÚRY, František, HARAŠTA, Jakub a kolektiv. Elektronické důkazy v trestním řízení. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita, Právnícká fakulta, 2015. Spisy Právnícké fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia č. 542. str. 181. ISBN 978-80-210-8073-7.

³ Tamtéž

umožňují přenos signálů pro vedení, rádiovými, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutací okruh nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášení informace“. Pojem telekomunikační služby je pak vymezen v § 2 písm. n) jako „*služba obvykle poskytovaná za úplatu, která spočívá zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací, včetně telekomunikačních služeb a přenosových služeb v sítích používaných pro rozhlasové a televizní vysílání a v sítích kabelové televize, s výjimkou služeb, které nabízejí obsahu prostřednictvím sítí a služeb elektronických komunikací nebo vykonávají redakční dohled nad obsahem přenášeným sítěmi a poskytovaným službami elektronických komunikací“* a v § 2 písm. i) elektronickým telekomunikačním zařízením „*technické zařízení pro vysílání, přenos, směrování, spojování nebo příjem signálů prostřednictvím elektromagnetických vln“.* Telekomunikační provoz lze tedy definovat i jako jakoukoliv formu komunikace, která je přenášena prostřednictvím sítí elektronických komunikací mezi koncovými uživateli této sítě skrze telekomunikační zařízení.

I.2 Zásah do ústavně zaručených práv

Institutem odposlechu je podstatně a intenzivně zasahováno do ústavně zaručených práv charakterizovaných v katalogu lidských práv a svobod dle usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“). Její preambule vystihuje přirozenoprávní pojetí práv a svobod v ní obsažených, tedy skutečnost, že by tato práva a svobody existovala i bez jejich legálního zakotvení a tedy jejich nezávislost na státní moci jako takové.

Česká republika je státem právním a demokratickým, který má i legální zakotvení a poskytuje základním lidským právům a svobodám zvýšenou ochranu. Ústavně právní zakotvení je především v čl. 1 odst. 1, ú.z. č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR (dále jen „Ústava“), který říká, že „*Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“* Zákon však, ale předpokládá, že se v praxi tato základní lidská práva a svobody mohou dostat do kolize jednak základní lidská práva a svobody jednotlivců

vzájemně, tak i jednotlivce a veřejné moci. Veřejná moc představuje vždy veřejný zájem společnosti, což je dáno ustanovením čl. 2 odst. 1 Ústavy, kdy je jako zdrojem veškeré státní moci ustanoven lid samotný. Tato práva je pak třeba ideálně vyvážit a jejich kolizi vyřešit určitým proporcionálním omezením obou či stanovením vyšší důležitosti jednoho z nich. Takové omezení či další související zásah do ústavně zaručeného práva je vždy ultima ratio a musí být zachován smysl omezovaného práva. Demokratický právní stát musí být schopen poskytnout dostatečné záruky proti nezákonným zásahům do těchto práv. Pro ochranu nezákonných zásahů do základních práv a svobod se stát zavazuje v ustanovení čl. 4 Ústavy, kdy garantuje ochranu soudní mocí. Svým způsobem se tedy zavázal k vytvoření ochranného aparátu, který by zabraňoval nedůvodně intenzitě všech zásahů do ústavně zaručených práv či především zneužívání prostředků tyto zásahy umožňující. Nicméně, jak bude nastíněno níže, ne všechny zásahy do ústavně zaručených práv a svobod v oblasti odposlechů jsou pod soudní ochranu zahrnuty.

Institut odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a způsob jeho použití prolamuje, jednak obecně právo na soukromí. Tak jak je uvedeno dle čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, kdy „*Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezen a může být jen v případech stanovených zákonem.*“⁴ Tak prolamuje i ochranu tohoto práva, jenž je založena čl. 10 odst. 2 a 3, kdy platí, že: „*Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.*“⁵ a „*Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.*“⁶

Prolamuje i konkrétní čl. 13 Listiny základních práv a svobod, který konstituuje právo na zachování listovního tajemství tak, že „*Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem nebo jiným podobným zařízením.*“⁷ Toto ustanovení podtrhuje a zakládá ochranu důvěrné korespondence před zásahy jednak soukromými osobami, tak i orgány veřejné moci. Stejně je právní ochrana věnována zprávám uskutečňovaným na jakýchkoliv telekomunikačních prostředcích než pouze listovním zprávám, což

---

⁴ Čl. 7 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁵ Čl. 10 odst. 2 usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práva a svobod

⁶ Čl. 10 odst. 3 usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁷ Čl. 13 usnesení č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod

je dáno vývojem druhů jednotlivých komunikačních prostředků. Nevylučuje tedy další vývoj a umožňuje pružné použití tohoto ustanovení i pro další možné telekomunikační prostředky. Rovněž se právní ochrana ve smyslu čl. 13 Listiny nevztahuje pouze samotný obsah těchto zpráv, ale i na tzv. lokalizační a provozní údaje se zprávou spojené. Jedná se především o informace technické, jako je druh telekomunikačního prostředku, pak místní a časové informace (poloha místa, odkud byla zpráva odesílána, přesný čas a datum uskutečnění korespondence), či délka samotného spojení telekomunikačních zařízení. Listina stanovuje výjimku pro prolomení práva listovního tajemství pro případy a způsoby, které přímo určuje zákon, čímž je právě např. nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Nicméně ve všech případech je třeba obsah stížené komunikace uchovávat skrytý.

Pokud bychom chtěli shrnout zákonné požadavky pro legitimitu zásahu do výše uvedených základních práv a svobod je třeba naplnit požadavek legality, tedy, aby zákon sám konkrétnímu orgánu veřejné moci takový zásah umožňoval. Aby orgán veřejné moci při tomto zásahu nevybočil ze zákonných mezí a skutečně se pohyboval pouze v hranicích, které mu stanoví zákon, a v souladu tímto zákonem. Dále, aby zásah byl přiměřený vůči porušenému právu a tzv. ultima ratio, byl skutečně ve veřejném zájmu i s řádným odůvodněným a uskutečněným za zákonným účelem. Ústavní soud toto shrnul a podtrhl ve svém nálezu sp. zn. ÚS 3038/07 ze dne 29. 2. 2008. Zde vyřkl myšlenku, že ze strany orgánů veřejné moci je možné omezit soukromí, případně osobní integritu, pouze výjimečně, za dodržení původního účelu, jenž je v souladu s veřejným zájmem, a především pokud není možné jej dosáhnout jiným způsobem. Toto vyplývá z ústavního pořádku, kdy nedostatek ve splnění některé z podmínek by neznamenal pouhou nezákonnost takového zásahu, ale přímo protiústavnost, se kterou pak dále pracují i další judikáty.

Bylo by vhodné podotknout i judikát Evropského soudu pro lidská práva ve věci Amann proti Švýcarsku ze dne 16. 2. 2000, č. 27798/95 kterým konstatoval, že zásah, který odpovídá výše uvedeným podmínkám, nemůže být považován za zásah v rozporu s čl. 8 Úmluvy, při čemž je ale nutné, aby zákon, na jehož základě je daný zásah uskutečněn byl veřejnosti dostupný a zásah tedy předvídatelný. Což jsou ale obecné podmínky publikace právních předpisů a mezinárodních smluv.

I.3 Právní úprava a obsah příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Základ užívání odposlechu a záznamů telekomunikačních zařízení je zakotven především v z. č. 161/1941 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“). A to především v § 88, jenž se týká vyloženě odposlechů, a § 88a, který užití odposlechů rozšiřuje na oprávnění používání záznamů telekomunikačních zařízení. Toto však není jediné rozlišení. Pro použitelnost odposlechu § 88 přímo stanoví podmínku obecnou, vztahující se ke kvalifikaci konkrétního trestného činu. Aby bylo možné odposlech nařídit, musí se jednat o zločin, za něj zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 8 let. A zvláštní podmínku, kdy explicitně vyjmenovává jednotlivé druhy trestných činů⁸, u kterých je možné provést odposlech bez výše uvedené horní hranice sazby. Tento rozsah trestných činů, je ale ještě dále rozšířen, a to o povinnost států stíhat úmyslné trestné činy, k nimž jsou zavázáni vyhlášenou mezinárodní smlouvou.

§ 88 odst. 1 dále uvádí další, stěžejní, podmínku, bez které by jeho použití v žádném případě neobstálo, a to fakt, že *„lze důvodně předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení“*.⁹ Je otázkou, co všechno jsou vlastně skutečnosti významné pro trestní řízení. Nicméně dle literatury jsou to skutečnosti uvedené především v § 89 odst. 1 písm. a) až c) trestního řádu, pokud jsou pro trestní řízení významné.

Vedle toho zásada proporcionality, jenž je formulována právě částí § 88 odst. 1, kdy není možné sledovaného účelu dosáhnout jiným způsobem anebo by bylo neúměrně ztíženo. Právě tato podmínka je následně častým předmětem sporu roviny trestněprávní, soukromoprávní a základních lidských práv zaručených Listinou. Toto ustanovení samo o sobě naznačuje i jeho subsidiární postavení. Musí být tedy jisté, že podstatnou skutečnost a informaci není možné zjistit/ zajistit jiným méně

---

⁸ Jedná se o trestný čin Pletichy v insolvenčním řízení dle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě dle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, křivé obvinění dle § 345 odst. 3 až 5 trestního zákoníku, křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek dle § 346 odst. 3 až 5 trestního zákoníku, křivé tlumočení dle § 347 odst. 3 až 5 trestního zákoníku nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášení mezinárodní smlouva.

⁹ § 88 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

invazivním prostředkem, který nabízí trestní řád, nebo by bylo takovéto zajišťování značně neefektivní a velmi těžko proveditelné.

Odst. 1. rovněž stanovuje orgány, které jsou oprávněny se svou působností na odposleších a záznamech telekomunikačního provozu podílet. Odposlech jako takový je oprávněna provádět pouze Police ČR a to pouze pro potřeby orgánů činných v trestním řízení.

Dále je, podle uvážení autorky, v odstavci prvním, ne zcela vhodně, umístěna i ochrana obviněného a jeho obhájce před nezákonným odposlechem. Provádění takového odposlechu je nepřipustné a policejní orgán je povinen takovýto záznam neprodleně zničit a záznam o tom založit do spisu. Nicméně právě proto, že se jedná o jeden z velmi podstatných bodů ochrany soukromí a základních lidských práv odposlouchaného (např. i práva na obhajobu), a vzhledem k tomu, o jak velký střet mezi základními lidskými právy plynoucími z Listiny a prováděním odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu se jedná, by bylo na místě jej zařadit do samostatného odstavce a tuto problematiku více legislativně rozvést a usadit.

Odstavec 2. pak hovoří o podmínkách samotného procesu vydání příkazu k odposlechu a jeho legálních náležitostech. Návrh na vydání příkazu k odposlechu v přípravném řízení podává z podnětu policejního orgánu státní zástupce příslušnému zákonnému soudci ve smyslu § 26 trestního řádu.

Po nařízení příkazu k odposlechu je již samotná činnost v rukou policejního orgánu. Tomu je, stejně jako státnímu zástupci v přípravném řízení, doručen opis příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a to „bezodkladně“.¹⁰ Je povinen průběžně sledovat a hodnotit vývoj odposlechu. Pokud jsou získány relevantní informace konkretizované ve skutkovém stavu a odůvodnění příkazu, je policejní orgán povinen tento odposlech ukončit. Naopak pokud žádné informace získány během inkriminované doby nebyly, je oprávněn v přípravném řízení podat podnět státnímu zástupci k podání návrhu na prodloužení této lhůty k rozhodnutí soudci krajského soudu. Jinak o tomto rozhoduje vždy soudce soudu vyššího stupně. Podle odst. 4. je možné toto prodloužení provést i opakovaně, nicméně vždy na dobu nejdéle čtyř měsíců.

---

¹⁰ Bezodkladně doručováno, aby bylo zajištěno co nejrychlejší zajištění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu policií ČR a ze strany státního zástupce, zajištěn dozor dle § 174 trestního řádu.

Průlomovým a nejčastěji zneužívaným ustanovením je pak odst. 5., který řeší provozování odposlechu bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačnímu provozu, a to za splnění podmínky, kdy s tím uživatel odposlouchávané adresy souhlasí. Ačkoliv odstavec taxativně stanoví konkrétní trestné činy, pro které je takovýto postup možný v případě, že je již u nich zahájeno trestní řízení, jedná se o trestné činy, které lze, bohužel, aplikovat v celkem obecném pojetí. Pokud bychom vzali znění doslova, mohl by každý orgán činný v trestním řízení nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, aniž by to oznámil soudu. Vystává zde pak otázka, jak by orgány postupovali, kdyby vznikl střet a odposlouchávaný by byl zaznamenáván vícero orgány najednou. Toto ustanovení neponechává jiným složkám téměř žádnou kontrolu nad užíváním postupů dle tohoto ustanovení, což osobně považuji za velkou legislativní chybu a nedostatek.¹¹

Bodem, podstatným explicitně pro použitelnost takto získaného záznamu telekomunikačního provozu jako důkazního prostředku, je odstavec 6, jenž říká, že takto získaný důkazní prostředek musí být připojen k protokolu, ve kterém jsou uvedeny „*údaje o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který jej pořídil.*“¹² Další takto získané záznamy policejní orgán označí a uschová tak, aby byly ochráněny před jejich zneužitím. Následně poznamená do protokolu jejich umístění.

Pokud tyto náležitosti nejsou splněny a jedná se o záznamy, které byli provedeny v jiné trestní věci, lze je užít pouze, pokud s tím uživatel telekomunikační sítě, vůči kterému se odposlech provádí, souhlasí, nebo se jedná o trestné činy dle odstavce 1.

Odstavec 7. pak řeší situaci, kdy nejsou zjištěny odposlechem skutečnosti významné pro trestní řízení. Jedná se o archivaci a následné zničení záznamů po třech letech po pravomocném ukončení věci policejním orgánem. Obecně je tato lhůta prodlužována a v případě, že byl během ní podán mimořádný opravný prostředek. V tomto případě by byli záznamy a odposlechy zničeny až po vydání rozhodnutí o opravném prostředku či po novém pravomocném ukončení věci.

Následující odstavce 8 a 9 pak obsahují povinnosti orgánů činných v trestním řízení informovat odposlouchaného o provedeném a skončeném odposlechu a

---

¹¹ Toto je nicméně pravděpodobněji v institutu sledování osob a věcí dle § 158d odst. 2 a 3 trestního řádu.

¹² § 88 odst. 6 z. č. 141/1961 SB., o trestním řízení soudním

záznamu telekomunikačního provozu. Tato povinnost je přesně stanovena dle druhu fáze, ve které byla věc skončena a to včetně jednotlivých lhůt.¹³ Kromě základních informací, obsahuje i poučení o právu podat návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu k Nejvyššímu soudu ČR. Odstavec 9. stanoví vedle obecné povinnosti informovat výjimku, na které se nevztahuje a to dle jednotlivých druhů trestných činů.¹⁴

Vedle tohoto zvláštního stanovení legislativní hranice pro použití odposlechů, platí zvláštní režim, jak již bylo zmíněno, pro použití zvláště záznamů telekomunikačního zařízení dle § 88a.

Toto ustanovení staví odlišné podmínky pro jeho užití a odlišný stupeň dohledu a přezkoumatelnosti. Záznam telekomunikačního provozu dle trestního řádu možné vyžadovat tehdy: „*Je-li třeba pro účely trestního řízení vedeného pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně tři roky, pro trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku), pro trestný čin podvodu (§ 209 trestního zákoníku), pro trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230 trestního zákoníku), pro trestný čin opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231 trestního zákoníku), pro trestný čin nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku), pro trestný čin nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku), pro trestný čin šíření poplašné zprávy (§ 357 trestního zákoníku), pro trestný čin podněcování k trestnému činu (§ 364 trestního zákoníku), pro trestný čin schvalování trestného činu (§ 365 trestního zákoníku), nebo pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, zjistit údaje o telekomunikačního provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat a nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení*

---

¹³ V řízení před soudem bude informativním orgánem předseda senátu prvního stupně, který informuje odposlouchávaného bezodkladně po pravomocném skončení věci. V řízení přípravném bude informativním orgánem státní zástupce nebo policejní orgán, pokud jejich rozhodnutím byla věc pravomocně skončena. Kdy státní zástupce informuje bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem ve smyslu § 174a, a policejní orgán bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí státním zástupcem ve smyslu § 174 odst. 2 písm. e).

¹⁴ § 88 odst. 9 TR - V řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 8 let, spáchaném organizovanou skupinou, v řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361 TZ), v řízení o trestném činu účasti na teoretické skupině (§ 321a TZ).

podstatně ztížené, nařídí v řízení před soudem jejich vydání soudu předseda senátu a v přípravném řízení nařídí jejich vydání státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu soudce na návrh státního zástupce. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouvy zavazuje. Vztahuje-li se žádost ke konkrétnímu uživateli, musí být v příkazu uvedena jeho totožnost, je-li známa.“¹⁵ Samotný průběh jeho provádění a instituty sloužící k jeho zajištění, poskytnutí, užití a uchování se příliš neliší od institutů vztahující se k odposlechu. Odstavec 2. pak modifikuje informační povinnost orgánů činných v trestním řízení po skončení věci obdobnou informační povinnosti v případě odposlechů a to včetně poučení o právu podat návrh na přezkoumání zákonnosti uskutečněného příkazu k zjištění údajů a telekomunikačním provozu ve lhůtě 6 měsíců od doručení informace. Odstavec 3. následně stanovuje exempce z této informační povinnosti.

I.4 Zvláštní právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu

Další legislativní zakotvení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je možné i dle zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR konkrétně v § 63 odst. 1, kde je stanoveno oprávnění orgánů činných v celní správě, použít odposlech. Vedle celní správy se toto oprávnění vztahuje i na Bezpečnostní služby dle zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, a Vojenské zpravodajství dle zákona č. 289/2000 Sb., o Vojenském zpravodajství. Vzhledem k tomu, že se ale nejedná o orgány činné v trestním řízení, nelze takto získané odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, použít jako důkazního prostředku před soudem v režimu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 a § 88a trestního řádu.

I.5 Mezinárodní a nadnárodní právní úprava odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu

Použití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu na mezinárodní úrovni je zajištěno institutem mezinárodní právní pomoci, jejímž českým

---

¹⁵ § 88a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu

základním pramenem je zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve spojení s trestním řádem. A mezinárodními prameny jsou jednotlivé mezinárodní smlouvy.

Česká republika je dle čl. 10 Ústavy ČR vázána vyhlášenými mezinárodními smlouvami, k jejichž ratifikaci dal parlament ČR souhlas, jakož i mezinárodní smlouvy mezi EU a jedním nebo více státy, k jejímuž uzavření dal Parlament EU souhlas a která byla vyhlášena v Úředním věstníku EU. Mezinárodní smlouva má dle ustanovení čl. 10 Ústavy a dle § 3 odst. 2 zákona o mezinárodní justiční spolupráci v případě rozporu se zákonem přednost před tímto zákonem. Proto je vhodné zmínit i skutečnost, že je ochrana soukromí a ochrana listovního tajemství garantována i na úrovni mezinárodní. Tato práva jsou zakotvena na Evropské úrovni v Evropské úmluvě č. 550/1992 SB., o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy EU¹⁶ především v hlavě III. Odposlech telekomunikačního provozu. Tato dohoda je lex specialis k zákonu o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních a stanoví speciální postupy v konkrétních institutech. Čl. 20 dohody pak stanoví tzv. přeshraniční odposlech, tedy odposlech uskutečňovaný jedním státem z území jiného státu, kde je používán telekomunikační prostředek uživatele, na nějž byl vydán příkaz k odposlechu prvním státem a to bez technické pomoci druhého státu, na jehož území odposlech probíhá.¹⁷ Na úrovni čistě mezinárodní je tato problematika upravena především v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a svobod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), a v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech č. 120/1976 Sb. V Úmluvě je charakterizováno právo na ochranu soukromého a rodinného života v čl. 8 odst. 1: „Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.“¹⁸ Ačkoliv je takto právo na soukromí a ochranu korespondence stanoveno celkem stroze a velmi obecně, je následně rozvíjen judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Do článku 8 odst. 1 Úmluvy je svým významem řazen jak čl. 13, tak i čl. 7 odst.1. s čl. 10 odst. 2 a 3. Listiny.

V čl. 8 odst. 2 je pak konstatováno oprávnění orgánů veřejné moci pro uskutečnění zásahů do těchto práv a to včetně stanovení hranic pro jeho výkon.

---

¹⁶ Výjimkou je Chorvatsko, Irsko, Itálie, Řecko, Norsko a Island, na které se úmluva o vzájemné pomoci nevztahuje.

¹⁷ NOVOTNÁ, J. Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, str.122 – 125.

¹⁸ Čl. 8 odst. 1 Evropské úmluvy č. 209/1992 o ochraně lidských práv a svobod

Říká tedy, že „*Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.*“¹⁹. Zároveň se jedná o záruky osob proti nezákonným zásahům, které by takto stanovené licence a oprávnění překračovali, nebo by byli učiněny neoprávněným subjektem.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech pak obdobná základní práva deklaruje v čl. 17 odst. 1, kdy vyslovuje zákaz svévolného zásahu do „*soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.*“²⁰ Zde je právo na soukromí a ochranu korespondence opět stanoveno v jednom bodě a stejně jako u Úmluvy je následně rozvíjeno judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Ochranu těmto právům rovněž deklaruje a to na stejně intenzivním stupni, kdy v odst. 2 má každý proti takovýmto zásahům právo na ochranu.

Díky čl. 10 a čl. 10a Ústavy má Mezinárodní pakt o občanských a politických právech přednost nejen před právními předpisy ČR, ale i před jinými mezinárodními smlouvami, a jejich aplikace musí být s Mezinárodním paktem v souladu.

---

¹⁹ Čl. 8 odst. 2 Evropské úmluvy č. 209/1992 o ochraně lidských práv a svobod

²⁰ Čl. 17 odst. 1 Mezinárodního paktu č. 120/1976 o občanských a politických právech.

II. PRÁVNÍ VÝVOJ A SOUČASNÉ POSTAVENÍ ODPOLECHŮ A ZÁZNAMŮ TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU V REŽIMU DŮKAZNÍCH PROSTŘEDKŮ

II.1 Právní vývoj

Právní vývoj v oblasti odposlechů a zákonná reakce na tuto potřebu byla vždy poněkud pomalejší a nedostačující ve vztahu k rychlosti technického vývoje a inovativnosti technických postupů. Tento fakt zůstává skutečností dodnes. A ačkoliv by bylo vhodnější takto vzniklé mezery mezi právním a technickým vývojem vyplňovat, zákon tak pružný není.

Samotné počátky vzniku odposlechů sahají až do roku 1837, se kterým se pojí vynález telegrafu. S tím souvisí i vynález telefonu z roku 1876. Původně bylo odposlechů využíváno pouze v soukromé oblasti průmyslu a obchodu, až následně byli využívány úředními federálními orgány a prostřednictvím fyzického napojení na stanici odposlouchávaného.

První zákonné zakotvení odposlechů, na půdě USA, bylo ale až roku 1934 (The Communications Act of 1934), kdy se již odposlechy používali relativně běžně. Šlo tedy pouze o ústavněprávní zachycení tohoto institutu.

II.1.1 Právní vývoj na území České republiky

V České republice, nebyly odposlechy v době, kdy začaly být používány, nijak upraveny. Mezi roky 1948-1989 byli využívány (zneužívány) především k prosazování vůle politicky vládnoucí komunistické strany, tedy k zjišťování informací a k následné eliminaci osob. Politická situace využila neexistujícího zákonného zakotvení odposlechů jako nástroje k prosazování svého názoru a prostředku ke sledování osob a dalších protiprávních činů páchaných na osobách, jenž měli být „odpůrci režimu“. Takže využívání odposlechů mělo zcela odlišný význam než v současnosti.

Během právnické dvouletky (12. 7. 1950) byl přijat zákon č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním, ve kterém cíleně úprava odposlechů absentovala. Jediným odkazem na možné používání odposlechů osob stíhaných zákonem byl v rámci dokazování dle § 2 odst. 7 a 8 dle zákona č. 64/1956 Sb., jenž původní zákon novelizoval.

Prvním právním předpisem, který upravoval odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu byl původní zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ze dne 29. 11. 1961. Nebyla to ještě přímá zákonná úprava, ale odposlechy se využívali prostřednictvím institutu operativních úkonů složek Státní bezpečnosti a Sboru národní bezpečnosti. V ČR byly odposlechy zachycovány na magnetofony a obsahy komunikací (v té době především přes pevné linky) byli policejními orgány převáděny na zálohové magnetofonové pásky, později na kazety. K takto získanému záznamu mohl mít přístup kdokoli, jelikož obsah odposlechů a dalších záznamů vyhodnocoval policejní orgán sám. Rovněž je třeba podotknout, že odposlechy nebylo možné provádět zpětně, tedy nebylo možné si vyžádat záznam již proběhlé komunikace.

Tuto podobu si odposlechy ponechali až do roku 1990, kdy byl zákon, v důsledku rozsáhlých změn právního řádu po nástupu demokracie, novelizován. Jelikož proces provádění odposlechu a institut celkem stál proti demokratickému právnímu uspořádání státu. Novelizace byla provedena zákonem č. 178/1990 Sb. Zde byl poprvé legálně ustanoven odposlech jako zajišťovací institut v § 88 jako Odposlech telefonních hovorů. Byl omezený pouze na pevné linky a byl upraven čtyřmi odstavci.

V první řadě byl určen široký rozsah trestných činů, pro které lze odposlech nařídit, kdy v odstavci prvním bylo uvedeno, že *„Po zahájení trestního stíhání pro zvlášť úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor nařídit odposlech telefonních hovorů, pokud lze důvodně předpokládat, že jimi budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení. Nelze však provádět odposlech telefonních hovorů mezi obhájcem a obviněným.“*²¹ Byla zde minimální konkretizace, pro které trestné činy šlo odposlech nařídit. Dalším rozdílem byla skutečnost, že odposlech mohl být nařízen, pouze pokud již bylo zahájeno trestní stíhání. Nebylo tedy možné vydat příkaz k odposlechu ve fázi prověřování, a to ani jako neodkladný a neopakovatelný úkon. Podstatným zjednodušením podmínek pro nařízení odposlechu byla i dikce *„pokud lze důvodně předpokládat, že jimi budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení.“*²² Z tohoto znění totiž nevyplývá, že by se mělo jednat o užití prostředku ultima ratio,

---

²¹ § 88 odst. 1 zákona č. 178/1990 SB., kterým se mění a doplňuje trestní řád

²² Tamtéž

nýbrž o běžný zajišťovací prostředek. Rovněž nebyl upraven postup nebo situace, kdy by komunikace mezi advokátem a obviněným nějaký způsobem zachycena byla, nebo byli zjištěny informace pocházející právě z této konverzace. V současnosti je zakázáno takové informace užít, to však dříve stanoveno nebylo.

V odstavci druhém jsou obecné náležitosti příkazu k odposlechu tak, že „*musí být vydán písemně a odůvodněn. Současně v něm musí být stanovena doba, po kterou bude odposlech telefonních hovorů prováděn.*“²³ Nicméně tato doba zde nebyla nijak stanovena. Rovněž bylo stanoveno, že orgánem zajišťující odposlech je orgán Sboru národní bezpečnosti.

Ve třetím odstavce bylo zakotveno oprávnění orgánu činného v trestním řízení nařídít odposlech i pro jiný trestný čin, než který byl popsán v odstavci prvním, pokud s tím souhlasil odposlouchávaný účastník. A o záznamu odposlechu jako důkazním prostředku bylo pojednáváno v odstavci čtvrtém, kdy bylo potřeba vyhotovit protokol s údaji o místě, času, způsobu a obsahu odposlechu, včetně osoby, jenž ho pořizovala.

V této úpravě není nijak řešena archivace záznamů, jejich přezkum, ani ukončení a zničení odposlechů.

Další novelizací byl zákon č. 558/1991 Sb., který výslovně zakázal odposlech mezi obhájcem a obviněným, dále svěřil odposlechy do pravomoci policejního orgánu, jako nově vzniklého orgánu, a zavedl informační povinnost vůči poskytovatelům telekomunikační sítě.

Podstatnější novela byla však vydána v roce 1993 (z.č. 292/1993 Sb.), kdy byla rozšířena působnost odposlechů i na další telekomunikační zařízení, než jen na pevné linky. Významnou změnou bylo i umožnění nařídít odposlech ještě před zahájením trestního stíhání, kdy se změnila dikce zákona. Bylo možné jej provést, pokud se jednalo o neodkladný či neopakovatelný úkon. Současně byla konečně stanovena zákonná doba pro provádění odposlechu na šest měsíců s možností opakovaného prodloužení na dalších šest měsíců. Podstatným bylo i ustanovení o ničení získaných záznamů, které nebyli pro trestní řízení relevantní, a použití záznamů i v jiné trestní věci, za předpokladu, že je v jiné trestní věci zahájeno trestní stíhání pro trestný čin, nebo je poskytnut souhlas účastníka.

---

²³ § 88 odst. 2 zákona č. 178/1990 SB., kterým se mění a doplňuje trestní řád

Další novela, která se dotkla úpravy odposlechů, byl zákon č. 152/1995 Sb. Ta pouze upravila část ustanovení vztahující se k odposlechu během komunikace obhájce s obviněným. Určila nemožnost takto získané informace jako důkazu v řízení před soudem a stanovila povinnost orgánů provádějící odposlech jej v daném okamžiku přerušit a zničit. Toto odpovídá i současné úpravě a doposud zůstalo nezměněno.

Zásadním posunem byl zákon č. 265/2001 Sb., kterým byl nejen novelizován § 88 trestního řádu, ale byl nově zakotven institut zjišťování údajů o již uskutečněném telekomunikačním provozu v § 88a trestního řádu. Jednalo se o oprávnění užití data na základě poskytnutí poskytovateli telekomunikačních sítí, jenž tyto data měli povinnost uchovávat. Příkazy byly vydávány předsedou soudu a v přípravném řízení soudcem, kdy museli být řádně odůvodněny. Opět bylo zakotveno, že příkazu není třeba, pokud s tímto uživatel souhlasí. Toto ustanovení bylo přijato především na základě nálezů Ústavního soudu, které řešili zásahy do čl. 13 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud zařadil do oblasti, které náleží právní ochrana dle čl. 13 i údaje vedlejší, tedy údaje časové, délce trvání komunikace, či údaje o číslech (nálezy sp. zn. II. ÚS 502/2000 a sp. zn. IV. ÚS 536/2000).

Další novelou byl zákon č. 177/2008 Sb., jenž rozšiřoval podmínky pro nasazení odposlechu. Obecně zakotvoval zásahu přiměřenosti a užití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jen jako ultima ratio, při čemž dbal na vyšší míru odůvodnění u návrhu státního zástupce či policejního orgánu. Do § 88 byla přidána dikce, tak jak ji známe i dnes. Bylo zavedeno průběžné vyhodnocování důvodů pro provádění odposlechu.

Zajímavé je, že se do této novely protkla i praxe, kdy bylo zjevné, že není možné přerušit již zaznamenávaný odposlech mezi obhájcem a obviněným, proto bylo zakotveno, že se tyto záznamy musí nedokladně zničit a do spisu přiložit záznam o jejich zničení. Taktéž byla stanoven lhůta pro zničení odposlechů a to do tří let od pravomocného skončení věci, a zkrácena lhůta pro vydání samotného odposlechu na čtyři měsíce. Zkrácení se dočkala i lhůta pro prodloužení odposlechu, která byla stanovena rovněž na čtyři měsíce.

Terminologické změny byly přijaty v důsledku přijetí zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákona, prostřednictvím novelizace zákonem č. 41/2009 SB., a následně

zákonem č. 495/2011 Sb., kdy bylo z původní dikce „zvlášť závažný úmyslný trestný čin“ změněno na „zvlášť závažný zločin“. Nicméně Zvlášť závažný zločin byl stanoven jako trestný čin s horní hranicí trestní sazby nad 10 let, což bylo příliš omezující pro množinu trestných činů, pro které lze odposlech nařídit. Byla proto přijata dikce tak, jak ji známe v současnosti.

Poslední zákon, který novelizoval trestní řád, byl zákon č. 273/2012 Sb., který pouze reagoval na náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 42/2011, který rušil celé ustanovení § 88a trestního řádu. Byla tedy přijata právní úprava nová se zakotvením právní ochrany, poučení o možnosti podání návrhu na přezkum příkazu k Nejvyššímu soudu ČR, informační povinnost o provedeném odposlechu a ustanovení záznamu telekomunikačního provozu jako prostředku ultima ratio taktéž jako odposlechy dle § 88. Tedy, že je lze použít až v případě, kdy nelze požadovaného účelu dosáhnout jinak.

II.2 Postavení odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu v režimu důkazních prostředků

Trestní řád řadí systematicky odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu mezi zajišťovací opatření dle hlavy IV. a v hlavě V. nejsou již dále jako důkazní prostředek legislativně řešeny. Vedle toho je považován příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu za rozhodnutí svého druhu. Kdy se sice jedná o rozhodnutí, které zajišťuje průběh a účel řízení, nicméně se nejedná o usnesení. Tato skutečnost má podstatu v oblasti opravných prostředků, kdy proti němu není tak jako je u usnesení, přípustná stížnost dle § 141 trestního řádu.

Vzhledem k tomu, že samotný odposlech a záznam telekomunikačního provozu patří, díky své povaze, většinou mezi usvědčující důkazy, a pro samotné řízení celkem klíčové důkazní prostředky. Pokud je odposlech či záznam komunikačního provozu přímo obžalovaného připuštěn k hlavnímu líčení jakožto elektronický důkazní prostředek, či listinný a věcný důkaz ve smyslu § 112 trestního řádu, obžalovaný může jen těžko rozporovat sám se sebou a soud takto uváží velmi snadno o vině či nevině obžalovaného. Ačkoliv ne vždy se v praxi jedná o tak učebnicový vzor. Většinou se bude jednat o intenzivně protkanou síť informací, získaných od různých subjektů odposlechu, které dohromady mají stejně usvědčující charakter jako výše uvedený příklad.

Samotné použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu před soudem bude, kromě podmínek již uvedených, podmíněno stejným režimem jako např. podání vysvětlení svědka (s velkou nadsázkou) a následné zaprotokolování. Po jeho ukončení je třeba policejním orgánem vyhotovit protokol o samotném provedení odposlechu nebo záznamu telekomunikačního provozu, který musí splňovat zákonné požadavky sdělení dle § 55 trestního řádu se spojení s § 88 odst. 6, který přistupuje speciálně. Tedy uvedení orgánu, který provádí konkrétní úkon, o osobě, která samotný záznam pořizovala nebo rovněž informace, že byl odposlech pořizován automaticky bez přítomnosti konkrétní osoby. Bližší konkretizace místa, čas a předmět úkonu, způsobu provedení úkonu a jeho obsahu, dále označení úředních osob, jež se úkonu zúčastnili, pak samotnou deskripci průběhu odposlechu a následně námitky proti průběhu, poučení a jejich případné vyjádření či návrhy stran nebo vyslýchanych osob.²⁴

Tento protokol je předložen spolu s, pro trestní řízení relevantním, záznamem telekomunikačního provozu či přímo konkrétní částí odposlechu jako důkazní prostředek následně soudu. Spolu s protokolem je vždy poskytnuta jen ta relevantní část odposlechu, kterou byl naplněn účel a požadovaný záměr, pro který byl samotný příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nařízen. Pokud se jedná o listinné a věcné důkazy, jsou takto přiloženy ke spisu, za předpokladu, že se nejedná o informace utajované. V opačném případě je vytvořen spis vedlejší, který podléhá režimu utajení a přístup k němu má pouze konkrétní státní zástupce a předseda senátu.

Soud následně může zkoumat případně splnění další podmínky a to, zda byly dodrženy všechny zákonné požadavky na „opatřování a provádění samotného odposlechu, tak i respektování principu subsidiarity zásadu do základních práva a svobod.“²⁵²⁶ Rovněž pak zkoumá i fakt, zda byly odposlechy a záznam

---

²⁴ POLČÁK, Radim, PÚRY, František, HARAŠTA, Jakub a kolektiv. Elektronické důkazy v trestním řízení. 1. vydání, Brno. Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2015. Spisy Právnické fakulty Masarykova univerzity, řada teoretická, Edice Scientia č. 542. str. 192, ISBN 978-80-210-8073-7.

²⁵ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 219

²⁶ Odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu je totiž zasahováno do ústavně zaručených základních lidských práv a svobod, jako je právo na soukromí, právo na ochranu listovního tajemství a jiných písemností, právo na dobrou pověst a osobní čest či právo na rodinný život. Literárně dojde k omezení čl. 7 odst. 1, čl. 10 a čl. 13 LZPS, včetně čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Omezení těchto listinou zaručených práv by mělo být podmíněno skutečností, že je odposlech používám pro ochranu života a zdraví osob.

telekomunikačního provozu pořízen skutečně v souladu s nařízeným příkazem k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, pro konkrétně uvedený účel příkazu a po maximálně stanovenou dobu.²⁷ Je třeba respektovat limity okruh trestných činů, pro které byl nařízen, a rovněž nepřipustnost odposlechu komunikace advokáta s obviněným.

Obecně bychom mohli převzít i test použitelnosti tak, jak jej charakterizuje Úmluva, kdy je odposlech a záznam telekomunikačního provozu možný jako důkazní prostředek za splnění podmínek legality, tedy zákonného ukotvení možnosti omezení ústavně zaručeného základního práva či svobody, podmínky proporcionality a podmínky legitimního cíle. Což znamená, že výše uvedený zásah je řádně odůvodněn některým z veřejných zájmů uvedených v trestním zákoníku, jako je ochrana života a zdraví a další, v závislosti na konkrétním spáchaném trestném činu.²⁸

Dle výše uvedeného je třeba k použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu přistupovat jako k důkaznímu prostředku pouze ultima ratio, kdy soud rovněž hodnotí, zda se jednalo skutečně o neodkladný a neopakovatelný úkon, bez kterého by nebylo zjištění skutkového stavu možné, anebo naopak bylo podstatně ztížené. Dokonce dle nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS. 47/13-2 ze dne 7. 5. 2014, pokud by v odůvodnění příkazu chybělo označení úkonu jako neodkladný a neopakovatelný, soud tento nedostatek může zhojit, avšak pouze za předpokladu, že tyto skutečnosti jednoznačně vyplývají ze spisu a okolností případu, a je tedy možné dovodit věcné důvody pro jeho nařízení. Toto potvrzuje i rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tz 3/2017 tezí, že pokud je vzhledem k popisu skutkového stavu věci a okolností zjevné materiální odůvodnění, ačkoliv formálně chybí, z formálně-materiálního hlediska by proto nebyla považována za vadu. Ve svém důsledku by tedy neznamenala nezákonnost přezkoumávaného příkazu.

---

²⁷ Míněno tak, že nebude použit odposlech nebo záznam telekomunikačního provozu, který byl získán v důsledku provádění jiného příkazu k odposlechu v rámci jiného řízení mimo rozsah trestných činů dle § 88 odst. 1 trestního řádu, či byl získán nezákonným přístupem, či chybným postupem orgánů činných v trestním řízení. V takovém případě se k záznamu nepřihlíží, a nelze jej použít v žádném případě jako důkazního prostředku, při čemž tento nedostatek není možné ani nijak zhojit. Dokonce dle Nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 615/06 ze dne 23. 5. 2007 je na ně pohlíženo jako na záznamy, kterými nebyly zjištěny skutečnosti relevantní pro trestní řízení a je třeba je dle trestního řádu zničit.

²⁸ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 221

Vždy je třeba vycházet z obsahu příkazu k odposlechu. Jedná se o jejich formálně-materiální hledisko posouzení zákonnosti odposlechu. K tomuto existuje rozšířená judikatura českých soudů.

Trestní řád zná dva různé způsoby získávání potřebných dat, a to záznamy a data získané od poskytovatelů služeb informačních společností dle zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, jimiž rozumíme subjekt, který poskytuje elektronickými prostředky na žádost uživatele jakoukoliv službu za úplatu. Jedná se v podstatě o všechny služby internetu, které nějakým způsobem využívají uživatelská data (například e-mailové schránky, sociální sítě, různý uložení a další).²⁹ A druhým způsobem chápeme data a záznamy získané od poskytovatelů telekomunikačních služeb dle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Tito poskytovatelé jsou povinni zajistit organizační a technickou důvěrnost informací, tedy zpráv a s nimi spojených lokalizačních a provozních údajů, které se spolu s těmito informacemi přenáší prostřednictvím provozovatelovy veřejné komunikační sítě a služeb. Zákon přímo říká, že nelze připustit odposlech, nebo jiné zachycování zpráv a údajů s nimi spojenými, osobou jinou než je sám uživatel a bez jeho výslovného souhlasu. Ovšem výjimku ze souhlasu uživatele, jak je uvedeno v § 89 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích tvoří § 75, kdy je za předpokladů naplnění účelu a podmínek trestního řízení a náležitostí dle odst. 1, zásada důvěrnosti, i přes chybějící koncové šifrování, nedotčena.

Informacemi, které jsou odposlechem zachycovány, bývají kromě samotného obsahu zpráv či uskutečněných telefonních hovorů, i údaje o datu a čase počátku hovoru, době jeho trvání, nebo konkrétním čísle volané stanice a označení stanice, která hovor v okamžiku spojení zajišťovala, jakož i stanice, která zajišťovala spojení v okamžiku jeho ukončení, nebo samotné poskytování či pořizování registrace telekomunikačního provozu.³⁰

---

²⁹ POLČÁK, Radim, PÚRY, František, HARAŠTA, Jakub a kolektiv. Elektronické důkazy v trestním řízení. 1. vydání, Brno. Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, 2015. Spisy Právnické fakulty Masarykova univerzity, řada teoretická, Edice Scientia č. 542. str. 106, ISBN 978-80-210-8073-7

³⁰ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 224

Mimo písemnou žádost Policie ČR o odposlech a záznam telekomunikačního provozu k ní musí předložit poskytovateli telekomunikačních či informačních služeb v některých případech i protokol o oznámení.

II.2.1 Některé sporné situace

V praxi během řízení vyplývá množství sporných otázek pro použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazního prostředku, kdy je na spor nahlíženo jinak ze strany obhajoby a jinak ze strany orgánů činných v trestním řízení. Spornou otázkou může být např. použití odposlechu před soudem v případě, že sice byl vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu soudem či státním zástupcem, nicméně pro jinou právní kvalifikaci než, pro tu, pro kterou je následně obviněný trestně stíhán. V případě, že je nařízen odposlech v souladu se zákonem, avšak pouze pokud je zde jen důvodné podezření a pouze se předpokládá, že se daná skutková podstata trestného činu potvrdí a budou zjištěny relevantní skutečnosti, může se stát, že požadované informace odposlechem získány nebudou a nebude tedy potvrzena kvalifikovanější skutková podstata daného trestného činu. Což bude mít za následek lehčí právní kvalifikaci, než pro kterou byl odposlech či záznam nařízen. V dané situaci se může stát, že trestný čin, pro který bude následně zahájeno trestní stíhání, již nebude splňovat podmínky nutné pro užití odposlechu a jeho nařízení, tedy se nebude jednat o zvlášť závažný zločin ani o trestný čin, který splňuje zákonnou minimální horní hranici trestní sazby. Zákonem není nijak upraveno, zda mohou být odposlechy, které byly sice pořízeny zákonným způsobem, nicméně nadále nesplňují podmínky pro jeho provedení, užity i v řízení před soudem jako důkazní prostředek. Podle názoru orgánů činných v trestním řízení mohou, vzhledem k e splnění všech původně požadovaných podmínek pro jeho nařízení. Kdy na základě získaného odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu následně staví obžalobu a způsob dokazování před soudem. Vedle toho podle názoru obhajoby takto užit odposlechu jako důkazu v řízení před soudem je nepřipustné. Dle názoru Pavla Vantucha, publikovaném v článku *Kdy lze užit odposlech telekomunikačního provozu jako důkaz proti obviněnému, je takto získaný odposlech nepřipustný „, v případě, kdy je zahájeno trestní stíhání pro § 250 odst. 1, 2 tr. z., či kterýkoliv jiný trestná čin, který není zvlášť závažným úmyslným trestným činem, je použití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu dle § 88 odst. 1 tr. ř., který povolil soudce, v rozporu se zákonem. K použití pořízených odposlechů a záznamů telekomunikačního*

*provozu jako důkazu ve věci by mohlo dojít pouze v případě, že by se potvrdilo podezření, že byl spáchán zvlášť závažný úmyslný trestný čin.*³¹ S tímto názorem se autorka práce plně ztotožňuje.

Další spornou otázkou je odposlech provedený mezi obhájcem a osobou, proti níž se trestní řízení vede. Trestní řád výslovně vylučuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu obhájce a obviněného v § 88 odst. 1.

V ostatních ustanoveních trestního řádu by se měl vztah mezi obhájcem a jeho klientem v trestním řízení, při čemž klientem je osoba, proti níž se řízení vede bez ohledu na fázi řízení, posuzovat stejně. Nicméně zde Nejvyšší státní zastupitelství ve svém obecném pokynu č. 9/2019 v čl. 50 odst. 3 konkretizuje provádění odposlechů mezi obhájcem a jeho klientem, kteří nejsou v postavení obhájce a obviněného, když stanoví, že *„narušením práva na ochranu soukromí komunikace mezi advokátem a klientem je nutno velmi pečlivě a podrobně zdůvodnit z hlediska závažnosti činu, jeho škodlivosti, jakož i důvodného předpokladu, že požadované skutečnosti nebo možné zjistit jiným způsobem, nebo že by jejich získání bylo podstatně ztíženo, kdy toto musí vyplývat již z původního návrhu státního zástupce“*. Podle názoru autora je nepřijatelné využívání i těchto odposlechů, a to vzhledem k postavení osoby, proti níž se řízení vede, kdy zúžení ochrany této osoby pouze na fázi od zahájení trestního stíhání je proti skutečnosti, že jsou příkazy k odposlechu zahajovány již v přípravném řízení, nesprávné a vytváří nerovnost mezi stranami trestního řízení. Ačkoliv má osoba, proti níž se řízení vede, v různých fázích řízení různá práva a povinnosti a různé stupně právní ochrany, právě ve fázi prověřování před zahájením trestního stíhání by jeho práva měla být šetřena nejvíc. A ochrana jeho osoby v lidskoprávní rovině, by měla být v největší možné míře. Tato ochrana poskytnuta obviněnému, by tedy neměla být vzhledem k podezřelému zúžena. Je třeba poukázat na to, že se jedná o výrazný zásah do práva na obhajobu.

Vedle toho se přiči povinnosti mlčenlivosti obhájce, kdy skutečnost, že jsou mu svěřeny informace pod ochranou mlčenlivosti, a ty jsou následně zaznamenány odposlouchávacím zařízením, svým způsobem podlamuje důvěru v právo a právní systém.

---

³¹ Pavel Vantuch, Kdy lze užít odposlech telekomunikačního provozu jako důkaz proti obviněnému Bulletin advokacie 11-12/2006, s. 48

Dané tvrzení podporuje i Legislativní návrh Unie Obhájců, který uvádí, že *„Důvěrnost informací sdělovaných mezi obviněným a obhájcem v jakékoliv formě, zejména ústní, písemné i datové, nesmí orgány činné v trestním řízení narušit ani v průběhu jejich přenosu, sni při jejich uchování v soukromí.“* *„Důkaz ani jiné informace získané porušením důvěrnosti komunikace mezi obviněným a jeho obhájcem nesmí být v trestním řízení použity. Záznam takových informací musí být neprodleně zničen.“*³² A to právě vzhledem ke skutečnosti, že *„Osoba, proti níž se trestní řízení vede, má právo na zachování důvěrnosti její komunikace s advokátem ve stejném rozsahu jako obviněný.“*³³

Teze byla potvrzena i rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, kdy např. ve sém rozsudku 31081/05 ve věci Pruteanu proti Rumunsku konstatoval, že *„Odposlechy konverzací mezi advokátem a klientem představují bezpochyby zásah do profesního tajemství, které je základem vztahu důvěr mezi advokátem a klientem“* a i pouhá *„telefonická komunikace spadá pod pojmy „soukromý život“ a „korespondence“ ve smyslu čl. 8 Úmluvy, a tudíž její záznam představuje „zásah orgánu státní moci“ do výkonu práva zaručeného čl. 8 Úmluvy.“*³⁴ Vedle toho však pokračoval hlouběji, kdy konstatoval i výjimku, a to v rozhodnutí č. 49176/11, ve věci Versini-Campinchi a Crasnianski v. Francie tak, že *„Profesní tajemství nebrání záznamu a přepisu zákonně odposlouchávané komunikace mezi advokátem a jeho klientem tam, kde obsah komunikace zakládá domněnku, že se advokát podílel na trestné činnosti, a za podmínky, že není dotčeno právo klienta na obhajobu.“*³⁵

Poněkud kontroverzními jsou ale nálezy Ústavního soudu. Ústavní soud konstatuje, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny se pohybovat v mezích jí stanovených zákonem a v souladu s čl. 2 odst. 2 Listiny, při čemž ustanovení § 88 a § 158 trestního řádu se vztahuje pouze k osobě obviněné. Orgány činné v trestním řízení by se dle něj měly držet této konkrétní terminologie a to i v případě, že jsou určitá práva a povinnosti spjata s daným termínem. Takto se vyjádřil ve svém nálezu sp. Zn. IV. ÚS 3142/19. Nicméně již ve svém dřívějším nálezu sp. Zn. II. ÚS 889/10 z roku 2010 uváděl a to nejen v něm, ale i dalších nálezech, že *„právní zastupování a z něj plynoucí důsledky pro respekt ke vztahu*

---

³² MAREŠOVÁ, Eliška, Odposlech a záznam telekomunikačního provozu podezřelého a advokáta: zamyšlení se nad aktuálními možnostmi využití § 88 odst. 1 věty třetí TrŘ, Trestněprávní revue 4/2020, str. 201

³³ Tamtéž

³⁴ Rozsudku ESLP č. 31081/05 ve věci Pruteanu proti Rumunsku

³⁵ Rozsudek ESLP č. 49176/11, ve věci Versini-Campinchi a Crasnianski v. Francie

mezi advokátem a jeho klientem, nezačíná okamžikem, v němž se orgán veřejné moci o takovém vztahu dozví, ale že smluvní vztah, a tím i povinnosti zachovávat mlčenlivost advokáta počíná okamžikem, kdy jej klient požádá o právní službu, a v souvislosti s tím ho začne seznamovat se svým problémem.“³⁶ Tímto okamžikem by měla počínat i ochrana těchto informací, kdy ve stejném rozhodnutí je řečeno i že, „Doba mezi okamžikem, kdy se někdo obrátí na advokáta s tím, aby mu poskytl právní pomoc, a okamžikem, kdy se tato skutečnost stane zjevnou pro dotčený orgán veřejné moci, jen stěží může být v ústavněprávním vzduchoprázdnu.“³⁷

---

³⁶ Nález ÚS sp. Zn. II. ÚS 889/10 ze dne 25. 11. 2010

³⁷ Tamtéž

III. ČINNOST ORGÁNŮ ČINNÝCH V TRESTNÍM ŘÍZENÍ PŘI VYDÁNÍ PŘÍKAZU K ODPOSLECHU A ZÁZNAMU TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU

Rozlišujeme vydání příkazu k odposlechu v přípravném řízení a vydání k odposlechu v řízení před soudem. S oběma fázemi se různí i některé orgány provádějící potřebné úkony, jejich postupy a oprávnění, nicméně fakticky se tyto fáze prolínají.

III.1 Vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Samotný příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí odpovídat obecné úpravě dle § 134 odst. 1 a 2 trestního řádu. Má v být vydán písemně podobě, musí v něm být legální definice spatřovaného trestného činu, a to včetně konkrétního odkazu na zákonnou úpravu tuzemskou nebo úpravu plynoucí z vyhlášených mezinárodních smluv, které ke stíhání daného činu zavazují. Vedle zákonných odkazů je třeba detailně popsat skutkové události, ve kterých je daný trestný čin spatřován a jak. A to takovým způsobem, aby bylo zřejmé, že není možné důkazní prostředky získat jiným způsobem, nebo že se jedná o přiměřený zásah do práv odposlouchaného. Tento skutkový popis by měl rovněž odůvodňovat jak zásah do práva na soukromí, tak i jeho samotnou délku trvání. Délka tohoto zásahu by měla být přiměřená závažnosti a složitosti spáchaného trestného činu a jimi odůvodnitelná, nicméně nesmí být delší než 4 měsíce a musí být přímo stanovena uživatelská adresa IP odposlouchaného či konkrétní telekomunikační zařízení (technicky specifikované) a samotná osoba uživatele telekomunikačních sítí. Je možné dokonce vydat příkaz o odposlechu osoby neznámé, tedy osoby, jejíž totožnost známa není, nicméně je jinak specifikována. Např. právě konkrétním telekomunikačním zařízením či jinak.

Trestní řád nevyklučuje nařízení odposlechu ještě před zahájením trestního stíhání, avšak za podmínky již uvedené. A to, že se jedná o neodkladný a neopakovatelný úkon. Takové nařízení odposlechu pak podléhá režimu dle § 160 trestního řádu a je k němu třeba přiložit rovněž protokol s vyličením důvodů pro neopakovatelnost s neodkladností a uvedením naplnění podmínek dle § 160 odst. 4. Nicméně z praxe vyplývá četnost použitých odposlechnů spíše během přípravného řízení, kdy by bylo možné dle prof. Šamala rozdělit postup při zajišťování a provádění odposlechu do několik fází. A to do první, kdy je úkon jako takový

připravován, je podán podnět státnímu zástupci a následně je soudci podán návrh na vydání příkazu. Tento podnět má podobu žádosti policejního orgánu o povolení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, a je nutné jeho předchozí schválení přímým vedoucím organizačně nadřazeným konkrétnímu útvaru Policie ČR služby kriminální policie a vyšetřování. Následuje jeho případné vydání a bezprostřední zahájení orgánem policie ČR. V této fázi je s odposlechem nakládáno jako s utajovanou informací. Ve druhé fázi je samotné provádění odposlechu a to až do jeho skončení nebo uplynutí doby. Do této fáze se rovněž započítává i konečné vyhodnocení odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu. Tedy zda byl naplněn jeho účel a zjištěny požadované a relevantní informace. Obdobně i v této fázi zůstává informace o provedeném odposlechu informací utajovanou, ačkoliv již nemusí být v tak intenzivním stupni utajení jako ve fázi první (zde se jedná o stupeň utajení „Vyhrazené“ nebo „Důvěrné“). Toto „neoficiální“ prolomení utajení je možné v případě, že je obviněnému předložena část zachyceného záznamu nebo odposlechu k vyjádření. Tato část záznamu může být předložena rovněž účastníkům zachyceného záznamu, pokud je třeba, aby se k věci rovněž vyjádřili, nebo pokud je to potřeba pro učinění vyšetřovacího úkonu (např. výslech svědka a obviněného). A to za předpokladu, že k těmto konkrétním úsekům odposlechu byl vypracován protokol, jak bylo uvedeno výše. Nicméně seznámení se se spisem nebo nahlédnutí do něj stále možné není. Konečné vyhodnocení provedeného odposlechu se uskutečňuje ve fázi třetí. V této fázi se rozhoduje i o následném nakládání odposlechu a jeho další použitelnosti. Zde je tedy řešeno, které informace jím získané jsou relevantní pro dané trestní řízení, které tedy budou jak využity a založena do spisu a které budou následně založeny do spisu a zničeny. Ve třetí fázi, kdy je samotné vyšetřování skončeno, se již nejedná o utajované informace a obviněný i jeho obhájce má právo se s informacemi seznámit a popřípadě se k nim vyjádřit, taktéž probíhá seznámení se se spisem a jeho prostudování ve smyslu § 166 trestního řádu.

III.1.1 Činnost policejního orgánu činného v trestním řízení

Pro porozumění termínu policejní orgán, zde není možné vycházet z determinace dle § 12 odst. 2, který vyjmenovává všechny druhy policejních orgánů, nýbrž je třeba restriktivní určení pouze na policejní orgán činný v trestním řízení dle odst. 1.

Dle zákona je oprávněna provádět odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu pouze Policie ČR. Tuto činnost vykonává z přímého zmocnění dle trestního řádu na základě příkazu vydaného soudcem nebo předsedou senátu. Dříve tuto specifickou část činnosti policie upravoval přímo zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, nicméně tato ustanovení byla novelou trestního řádu z roku 2001 (zákon č. 265/2001 Sb.) zrušena.

Nicméně pravomoc policie žádat informace (lokalizační a provozní údaje) z registrů od poskytovatelů veřejných komunikačních sítí a služeb elektronických komunikací je založena na ustanovení § 66 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Ačkoliv se to tak může jevit, nejedná se ale o vlastní zákonné zmocnění k této činnosti, ale pouze o technický způsob řešení získání informací a údajů, relevantní pro konkrétní případ, ke kterému zmocňuje až § 88 trestního řádu. Poskytovatelé veřejných komunikačních sítí a služeb jsou dle § 66 odst. 1 povinni tyto informace poskytnout a to bezplatně. Přístup k těmto informacím by měl být dle zákona takový, který umožňuje dálkový a nepřetržitý přístup. Není tím rozuměn neomezený přístup policie do databází, ale jsou jí pouze předány „*ad hoc přístupy*“ ke konkrétním údajům, na něž se elektronická žádost policie vztahovala. Tyto přístupy jsou předávány v elektronické podobě vzhledem k rychlosti a hospodárnosti řízení a samotné bezpečnější formě předávání dat.

Samotná žádost policie o poskytnutí údajů poskytovatele sítě či služby elektronických komunikací, by měla být podána v písemné elektronické podobě (většinou ve formě datového souboru) prostřednictvím speciálního kontaktního pracoviště.³⁸ Další podmínky pro formu a rozsah žádosti upravuje vyhláška č. 357/2012 Sb., o uchovávání, předávání a likvidací provozních a lokalizačních údajů. Vyhláška upravuje i situaci, kdy není možné předání dat prostřednictvím datového souboru z důvodu bezpečnostních nebo vysoce finančně nákladových. V tomto případě by bylo možné předání dat prostřednictvím technického nosiče dat v elektronické podobě anebo zcela v listinné podobě. Nicméně u obou je třeba záruka prokázání autentičnosti žádosti a osob přebírajících předávané údaje, a to „*zaručený elektronický podpis anebo u listinné podoby žádaných údajů dopis obsahující číslo jednací nebo pořadové číslo žádosti a podpis oprávněné osoby*“.³⁹

---

³⁸ Vangeli, Zákon o Policii České republiky, 2. vydání, C.H.Beck, Správní a ústavní právo, trestní právo, 2014, BK32

³⁹ Vangeli, Zákon o Policii České republiky – K odst. 3, 2. vydání, C.H.Beck, Správní a ústavní právo, trestní právo, 2014, BK32

Podle zákona o Policii ČR je třeba, aby byl identifikační údaje osoby žádající o tyto informace spolu s konkrétním útvarem policie ČR, a to včetně účelu, k němuž byli informace poskytovány, byly uchovány nejméně po dobu 5 let. Správce této evidence spolu se zpracovateli podléhají povinnosti mlčenlivosti těchto údajů.⁴⁰

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 186/2011, o vyžadování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, stanovuje jako oprávněného žadatele o vyžádání odposlechu policistu, zařazeného do služby kriminální policie a vyšetřování, který je pověřen k provádění úkonů v daném trestním řízení, a v případě vyžádání záznamu telekomunikačního provozu pouze policistu, který je pověřen k provádění úkonů v daném trestním řízení. Provedení odposlechu je možné požadovat pouze u specializovaného pracoviště.

Tuto oblast obstarává přímo speciální složka policejního orgánu, kterou je Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování. Tento úvar provádí kromě odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu na základě příkazu oprávněných orgánů i sledování osob a věcí a další specializované úkony. Útvar je organizačně řazen do podřízenosti náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování. Jedná se o orgán s celostátní územní působností, v jehož čele stojí ředitel, a který má svou organizační strukturu v rámci jednotlivých expozitur Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování umístěných do jednotlivých krajů, vyjma centrálního útvaru v Praze. Dislokovaná pracoviště jsou pak umístěna v Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Ostravě, Plzni a Ústí nad Labem. Je zařazen mezi servisní složky policie ČR a je podřízen přímo náměstku policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování.⁴¹

Tento útvar má vlastní metodické postupy při zajišťování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

---

⁴⁰ Mlčenlivost se vztahuje na identifikační údaje osob zúčastněných, tedy žadatele, pokud se jedná o konkrétního policistu, konkrétního útvaru policie ČR, dále i na účel a důvody, pro které bylo žádáno.

⁴¹ Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování: Policie ČR. www.policie.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>

III.1.1.1 Činnost Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR

Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR svou činnost vykonává nejen na základě primárních právních předpisů, uvedených v kapitole II., ale i dle právních předpisů speciálních a podzákoných, jako je např. zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých dalších zákonů a další⁴², jenž upravují konkrétní postupy a podmínky naplnění zákonnosti těchto postupů při výkonu činnosti útvaru. Vedle právních předpisů postupují rovněž v souladu s pokyny a závaznými pokyny policejního prezidenta⁴³, jenž jsou vydávány dle potřeby.

Proces provádění odposlechu může být proveden dvěma způsoby. V první řadě se jedná o klasický příkaz k odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu a v druhém případě se jedná o jeho zjednodušenou formu, kdy je policii ČR udělen souhlas účastníka odposlouchávané stanice a jedná se tedy o provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu bez příkazu ve smyslu § 88 odst. 5 trestního řádu. Tento zjednodušený postup lze využít výhradně při splnění několika podmínek. V první řadě se jedná o skutečnost, kdy trestný čin, pro který

---

⁴² Např. zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, z. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, z. č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací včetně nařízení vlády č. 240/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 522/2005 Sb., dále vyhlášky Národního bezpečnostního úřadu č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor, vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 415/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a bezpečnostní způsobilosti, vyhláška Ministerstva vnitra č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, vyhláška Ministerstva vnitra č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv, vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 357/2012 Sb., o uchovávání, předávání a likvidaci provozních a lokalizačních údajů, nařízení Ministerstva vnitra č. 42/2012 Sb., o provádění ochrany utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, nařízení Ministerstva vnitra č. 12/2019 Sb., spisový řád, nařízení Ministerstva vnitra a společný služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu a státního tajemníka v Ministerstva vnitra č. 2/2018 o vnitřní kontrole a supervizi (vnitřní kontrolní řád).

⁴³ Jedná se především o závazný pokyn policejního prezidenta č. 215/2008, kterým se stanoví některé bližší podmínky a postupy pro zpracování osobních údajů, závazný pokyn policejního prezidenta č. 186/2011, o vyžadování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, závazný pokyn policejního prezidenta č. 31/2012, o analyticko-statistickém informačním systému MU II, pokyn policejního prezidenta č. 235/2014, o využívání datové sítě intranet Ministerstva vnitra Hermes, pokyn policejního prezidenta č. 170/2015, spisový řád, pokyn policejního prezidenta č. 103/2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, pokyn policejního prezidenta č. 44/2018 Sb., o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání (vnitřní kontrolní řád).

může být orgánem činným v trestním řízení odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařízen, naplňuje skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi dle § 168 trestního zákoníku, svěření dítěte do moci jiného podle § 169 trestního zákoníku, omezování osobní svobody dle § 171 trestního zákoníku, vydírání dle § 175 trestního zákoníku, únosu dítěte a osoby stížená duševní poruchou podle § 200 trestního zákoníku, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 trestního zákoníku, nebezpečného vyhrožování dle § 353 trestního zákoníku a nebo nebezpečného pronásledování dle § 354 trestního zákoníku.⁴⁴ V druhé řadě se musí jednat o již probíhající trestní řízení a v neposlední řadě musí být udělen souhlas samotného účastníka odposlouchávané stanice. Při naplnění těchto požadavků je policejní orgán oprávněn vydat vlastní písemný příkaz k odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu. Tento smí dle závazného pokynu č. 186/2011, vydat pouze na základě „skutečně“ spolehlivě zjištěného skutkového stavu, kdy tento je v příkazu náležitě odůvodněn. Rovněž v příkazu musí být stanovena doba, po kterou má být odposlech či záznam telekomunikačního provozu zaznamenáván. K příkazu k odposlechu musí být následně připojen i písemný souhlas účastníka odposlouchávaného zařízení. Příkaz je následně založen do originálu i stejnopisu trestního spisu.

Příkaz k odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu je předán spolu se žádostí o provedení odposlechu Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování policie ČR, který je oprávněn projednat způsob zpracování a předání výsledných záznamů. (V případě vlastního příkazu policejního orgánu i společně se souhlasem uživatele odposlouchávaného zařízení.)

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je pořizován automatickým zvykovým technickým zařízením a to bez přímého kontaktu konkrétní osoby, která by jej pořizovala. Jako zvukový záznam je pak uchován na datovém nosiči (dle Analýzy odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR z roku 2019 (dále jen „Analýza“) by se mělo jednat o nepřepisovatelný přenosný datový nosič). Tento nosič obsahuje v této fázi celkový záznam odposlechu, ne jen kauzálně relevantní část odposlechu.

---

⁴⁴ § 88 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

Uskutečněný odposlech by měl mít v konečné fázi podobu pouhého zvukového záznamu rozhovoru účastníků telekomunikačního prostředku, které je odposloucháváno. Při čemž tento záznam je pořízen ve dvojí podobě. A to jako původní celkový zvukový záznam, který je uchován do ukončení odposlechu s konkrétním označením „zájmového čísla“⁴⁵ v datovém uložišti technologie v zašifrovaném stavu a následně přenesen na nepřepisovatelný přenosný datový nosič jako „archivní CD“. Kvůli zašifrování záznamu je možné jej provádět pouze speciálním softwarovým nástrojem. Toto CD je rovněž speciálně označeno, archivačně uloženo a následně je informace o místě jeho uložení i s protokolem o jeho vyhotovení předána oprávněnému žadateli k založení do spisu.

Druhá podoba záznamu pak vyplývá až z následné potřeby užití odposlechu v řízení před soudem, kdy, pokud je rozhodnuto o jeho použití před soudem, je vytvořeno nové CD se stejným stupněm zabezpečení jako původní záznam, které se skládá již pouze z relevantních částí odposlechu z původního archivního CD, vybraných oprávněným žadatelem a osobami jím k tomu pověřenými, a které je předáno s protokolem o jeho vyhotovení opět orgánu činnému v trestním řízení. Tato osoba je při vytvoření kopie záznamu nutně evidována spolu s důvodem pro její vytvoření a doložení způsobu zabezpečení této kopie proti případnému zneužití. Nicméně z Analýzy odposlechlů vyplývají další možná šíření této kopie, kdy každý další vytvořená kopie nese totožné identifikační znaky původního vytvořeného CD a totožné prvky zabezpečení. A toto šíření není, vyjma interních právních předpisů oprávněného žadatele a Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, nijak omezeno, je pouze evidováno. Není regulován ani počet možných vytvořených kopií záznamu. Je sice možný zásah do struktury dat v kopii obsažených v rámci zvýšeného zabezpečení určitých částí nebo celku prostřednictvím šifrování nebo identifikačních klíčů, díky kterým je v daných částech záznam stane v kopii nereprodukovatelným, nicméně to neposkytuje záruku dostačující ochrany záznamu proti jeho zneužití. Nicméně zneužití a únik informací získaných odposlechem je možný i v rámci širšího okruhu osob oprávněných, jenž mají přístup k trestnímu spisu. Toto se děje především v souvislosti s protokolem, pořízeným k přepisu odposlechu či záznamu do

---

⁴⁵ *Analýza odposlechlů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019*, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str. 18

písenné podoby pro potřeby dozorového státního zástupce, který je následně založen do trestního spisu buď přímo s písemnými úryvky záznamu, nebo pouze s údaji o uskutečněných hovorech jako je čas, doba hovorů, konkrétní telefonní čísla s identifikací jejich uživatelů, včetně uživatelských stanic.⁴⁶

Je zřejmé, že se s tímto krokem pojí hlubší individuální odpovědnost osob, které s těmito záznamy manipulují a zprostředkovávají pro operativní použití. A dle Analýzy je tato odpovědnost za manipulaci a povinnost zachování plné kompletnosti a prokazatelné autenticity daného záznamu v interních směrnících jasně definována. Vedle toho je jakákoliv manipulace se záznamy je přísně zaznamenaná a měla by být tedy vždy přezkoumatelná. Přístup a manipulace se záznamy je možná pouze prostřednictvím „hardwarového klíče s naprogramovanými přístupovými právy ke konkrétnímu odposlechu a záznamu“⁴⁷, kdy každá osoba, oprávněná k přístupu k tomuto odposlechu je vybavena vlastním klíčem, za jehož užití rovněž individuálně odpovídá. Tento klíč slouží rovněž jako dešifrovací nástroj pro reprodukování získaného odposlechu a záznamu.

III.1.1.2 Postavení oprávněného žadatele o provedení odposlechu

Útvarem zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování policie ČR je určen policista, který následně dle příkazu k odposlechu a žádosti o jeho provedení určí způsob jeho provedení a zajištění. Tento určený policista pak přímo spolupracuje s oprávněným žadatelem po celou dobu provádění odposlechu. Oprávněným žadatelem je v pověření ustanovena osoba, která je následně oprávněna s Útvarem komunikovat, a jakým způsobem bude získané informace přebírat.

Oprávněný žadatel a osoba, která je jím určena, se v rámci spolupráce s Útvarem určeným policistou podílí na celkovém průběhu odposlechu, tedy na jeho přípravě, na zajištění nutných podmínek jeho provedení, následně jeho

---

⁴⁶ Je třeba poukázat na Analýzu odposlechlů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osoba a vědí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR z roku 2019, podkapitulu 3. 1. 1. 4. Kontrolní mechanismy, str. 18 – 22, kde jsou blíže popsány vnitřní i vnější systémy kontroly pro využívání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a způsobu jejich použití pro účely ochrany získaných dat.

⁴⁷ Analýza odposlechlů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str. 18

samotné provádění. Oprávněný žadatel je povinen na žádost Útvaru zpracovat písemný plán zajištění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu s rozpracováním jednotlivých fází a určením osob, které za jejich plnění odpovídají. Oprávněný žadatel má povinnost Útvar informovat o všech změnách souvisejících s nařízeným odposlechem, a to v případě změny skutkových okolností, nebo i v případě změny nějakého údaje uvedeného v příkazu k odposlechu, žádosti o jeho provedení nebo i v písemném souhlasu uživatele. Tyto změny musí být neodkladně řešeny s příslušným subjektem tak, aby splňovali podmínky pro další provádění odposlechu. Musí být tedy aktualizovány a opraveny či doplněny soudcem, který příkaz vydal, nebo uživatelem, který dal k odposlechu svůj písemný souhlas, pokud se jedná o změny v tomto souhlasu.

Tato spolupráce trvá až do samotného ukončení a předání odposlechu a to včetně všech mimořádných situacích.

III.1.1.3 Vyhodnocení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a další postup policejního orgánu, ukončení odposlechu

Podle trestního řádu má policejní orgán povinnost průběžně vyhodnocovat samotný průběh odposlechu i záznamu telekomunikačního provozu a to během jeho výkonu. Toto vyhodnocování je prováděno ze dvou hledisek, a to kontrolou konkrétních skutkových okolností dle vydaného příkazu k odposlechu, tedy zda již nebyl odposlechem naplněn onen účel příkazu, a zda by již nebylo možné dosáhnout požadovaných informací jiným méně invazivním způsobem, než je odposlech.⁴⁸ V praxi tedy mělo platit, že pokud je zjištěno, že dosažení účelu již není nadále tak podstatně ztíženo, a bylo by možné jej provést jiným způsobem a následně dokazovat i jiným důkazními prostředky, měl by policejní orgán odposlech bezodkladně ukončit. Samozřejmě zůstává otázka efektivnosti, rychlosti a hospodárnosti řízení, rovněž i podmínka neodkladného úkonu, nicméně má odposlech a záznam telekomunikačního provozu stále postavení zajišťovacího prostředku *ultima ratio* a tedy má pouze subsidiární charakter, v případě, že nelze zajišťovaného účelu dosáhnout jinak, jiným důkazním prostředkem.

Tímto principem se ale některé orgány činné v trestním řízení striktně neřídí a volí cestu „menšího odporu“, tedy cestu pohodlnější a jednoduše vyčkají do uplynutí lhůty pro provádění odposlechu a teprve potom jej definitivně ukončí.

---

⁴⁸ Šámal a kol. trestní řád, komentář, Oddíl sedmý Odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88-88a), § 88 Důvody nařízení a postup, bod. 25, 6. vydání, 2008

Zákon by v těchto případech měl, podle názoru autora, přijít s flexibilnějším řešením, kdy by tuto povinnost stanovil přímo taxativně a pod možností sankce či konkrétního disciplinárního řízení, při neukončení odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu bezodkladně po té, co se orgán o možnosti opadnutí podmínek nařízení odposlechu dozvěděl.

Pokud policejní orgán dojde k závěru, že je třeba odposlech či záznam telekomunikačního provozu ukončit, bezodkladně písemně oznámí v přípravném řízení soudci, který konkrétní příkaz k odposlechu původně vydal, a vedle něj státnímu zástupci, který na konkrétním policejním orgánu vykonává dozor ve smyslu § 174 odst. 1 (pokud se jedná o ukončení provádění odposlechu v řízení před soudem prvního stupně, oznamuje se písemně ukončení přímo předsedovi senátu i bez oznámení státnímu zástupci). Jedná se o určitý kontrolní bod zpětné informovanosti mezi soudcem, který příkaz vydal, a Policií ČR jakož to vykonavatelem odposlechu.

Státní zástupce má povinnost skutečnost, zda byl odposlech či záznam telekomunikačního provozu ukončen v případě, že opadl důvod pro odposlech, prověřit bezprostředně po té, co se o opadnutí důvodu dozvěděl.

Kromě opadnutí důvodu, pro který byl příkaz k odposlechu vydán, je důvodem pro ukončení odposlechu uplynutí doby, na kterou byl stanoven, nebo změna totožnosti odposlouchávaného účastníka v rámci telekomunikační služby nebo telekomunikačního zařízení. Rovněž je ukončen v případě, kdy je zřejmé, že informace, relevantní pro trestní řízení, pro které byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařízen, nebudou zjištěny, nebo i v případě, že se odposlouchávaný účastník o svém odposlechu dozvěděl. V takovém případě státní zástupce bezodkladně nařídí ukončení tohoto odposlechu a informuje o tom soudce, jenž vydal příkaz.

Žadatel o uskutečnění odposlechu má povinnost uskutečněný odposlech a záznam telekomunikačního provozu vyzvednout nejpozději do 21 dní od ukončení provádění odposlechu u Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování policie ČR, kdy má rovněž stanovenou povinnost vyplnit údaje, potřebné pro evidenci a archivování dat o uskutečněném odposlechu, do policejního systému MU II. Informace, získané příkazem k odposlechu, relevantní pro trestní řízení, smí být užity jako důkazní prostředek, v případě, že je garantována

autentičnost a úplnost záznamu, a je k ní připojen protokol.⁴⁹ Relevantní části záznamu jsou v této fázi shromážděny na nepřepisovatelném nosiči dat, který je předán spolu s vyhotoveným protokolem Útvarem zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR oprávněnému žadateli. Tento výběr je poskytnut oprávněnému žadateli na základě písemné žádosti a vyhotoven zásadně na základě jeho pokynů. Protokol byl již specifikován výše.

Pokud ale naopak zjištěné skutečnosti prozatím nevedli k dosažení požadovaného účelu odposlechu a potřebných informací, a doba, uvedená v příkazu k jeho provádění, již uplynula, může policejní orgán podat prostřednictvím státního zástupce soudci místo oznámení o ukončení provádění odposlechu pouze oznámení o vyhodnocení dosavadního průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Policejní orgán je povinen po udělení souhlasu soudem, nebo v přípravném řízení státním zástupcem, zničit všechny záznamy uskutečněné na základě příkazu k odposlechu, a to předepsaným zákonným způsobem po třech letech od pravomocného ukončení trestní věci. S tímto krokem je povinna uvědomit taktéž Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR s pokynem ke zničení souvisejících záznamů, jenž dosud jednak nebyli předány, či byli shledány jako nevýznamné. O těchto krocích je třeba vyhotovit tzv. Protokol o zničení záznamu o odposlechu s technickým popisem zničených záznamů a údajů dle původního příkazu k odposlechu. Tento protokol je třeba zaslat k založení do spisu předsedovi senátu, jenž ve věci rozhodoval v řízení před soudem, či státnímu zástupci, jenž věc pravomocně ukončil v přípravném řízení.

Nicméně pokud stále platí počáteční podmínky nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, a není možné použít jiný subsidiární důkazní prostředek, je možné k onomu oznámení o vyhodnocení průběhu odposlechu přiložit současně i žádost o prodloužení doby trvání odposlechu. Žádost je podávána soudci opět prostřednictvím státního zástupce, který však již nepodává samotné oznámení, ale i návrh na prodloužení doby trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Tato doba může být prodloužena na libovolnou dobu,

---

⁴⁹ *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019*, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str. 15

přiměřenou ke konkrétní situaci a vývoji dosavadního průběhu odposlechu. Tato doba je ale současně omezena maximální dobou trvání opět na 4 měsíce. Tato doba může být znovu opakovaně prodlužována, pokud výsledky odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebudou stále dostačující pro naplnění účelu daného trestního řízení. Nicméně toto neustálé prodlužování není z legálního hlediska žádoucí. Pokud odposlech nevede po určitou dobu k zamýšlenému cíli, je na místě jej ukončit a hledat řešení jinými zajišťovacími či důkazními prostředky. Právě z toho důvodu, že příliš dlouhé a bezvýsledné provádění odposlechu je následně nepřiměřený k již zmíněným zásahům do základních lidských práv. Čím delší zásah do základních práv, o to intenzivnější a nepřijatelnější zásah to je. A v testu proporcionality i v případném následném přezkumu Nejvyššího soudu by poté již neuspěl.

III.2 Činnost státní zástupce jako dozorujícího orgánu při provádění odposlechu

Státní zástupce přijímá podnět policejního orgánu k podání návrhu na vydání příkazu k odposlechu a následně tento návrh podává soudu, jak je již vysvětleno výše. Samotný návrh musí být širší než podnět, který je státnímu zástupci zaslán policejním orgánem, a měl by tedy přesahovat rámec zákonné úpravy a zákonných požadavků. Obecně by se mělo jednat o úpravu dle § 134 odst. 1 a 2 trestního řádu.

Státní zástupce zde vychází právě z požadavků uvedených v pokynu obecné povahy č. 9/2019 Nejvyššího státního zastupitelství. Tento pokyn rozvádí základní zákonné požadavky dle trestního řádu ve svém čl. 50. Jeho povinností je rovněž posoudit, zda se jedná o správnou právní kvalifikaci skutku, pro který je možné odposlech či záznam telekomunikačního provozu nařídit, tak jak je uveden v návrhu. Taktéž, zda požadované skutečnosti, jejichž zjištění je cílem nařízení odposlechu, mohou být odposlechem skutečně získány a současně je povinen posoudit, zda skutečně není možné tyto informace získat jiným zajišťovacím prostředkem. Státní zástupce dle právní kvalifikace skutku uvedeného v návrhu rovněž zašle návrh k vydání příkazu k odposlechu věcně a místně příslušnému soudu. Pokud se tedy jedná o trestný čin, o němž by v řízení před soudem rozhodoval krajský soud, bude o příkazu rozhodovat krajský soud.⁵⁰

---

⁵⁰ Zajímavostí tohoto obecného pokynu je, že ve zmíněném čl. 50 v odst. 3 popisuje odposlechu a záznam telekomunikačního provozu mezi obhájcem a jeho klientem, kteří nejsou v postavení

Obdobně postupuje v případě, kdy je odposlech prováděn bez příkazu soudce, s tím, že je třeba o tomto soud informovat. Opět je třeba přezkoumat správnou právní kvalifikaci skutku, pro který byl nařízen a zda se jedná o trestný čin, pro který je možné odposlech provést a zda je jeho provádění zákonně odůvodněno.

Po nařízení odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu je orgánem, odpovědným za provádění a následné vyhodnocení odposlechu i přes skutečnost, že státní zástupce zůstává formálním garantem zákonnosti celého přípravného řízení a rozsahu dokazování dle § 174 odst. 1 trestního řádu, vždy policejní orgán činný v daném trestním řízení. Tato odpovědnost je založena skutečností, že právě pouze policejní orgán má k pořízenému odposlechu a záznamu přímý přístup a jako první člení informace, získané z odposlechu nebo záznamu, na právně relevantní, které budou, či by mohly být aplikovány jako důkaz, a informace důkazně irelevantní pro daný případ, kterou mají být naopak uloženy a archivovány odděleně.

Nicméně státní zástupce plní funkci dozorovou a je tedy odpovědný právě z této činnosti. Státní zástupce má povinnost činnost policejního orgánu dozorovat v pravidelných intervalech v závislosti na konkrétním případě a délce daného řízení včetně jeho náročnosti. Během dozoru je oprávněn se seznamovat s konkrétními body skutečností s odposlechem souvisejícími a souvisejícími i s danou fází vyhodnoceného průběhu řízení. Seznamuje se se všemi rozhodnutími, stanovisky a zprávami, učiněnými policejním orgánem během trestního řízení. Nejpodstatnější je zřejmě seznámení se se zprávou o průběžném vyhodnocování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, kdy je policejním orgánem vyhodnocen dosavadní průběh odposlechu a informace z něj získané v souvislosti s dalšími opatřeními důkazy a zjištěnými informacemi mimo oblast odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Zprávu o průběžném vyhodnocení odposlechu a záznamu je státní zástupce oprávněn vyžadovat kdykoliv.

V případě konkrétního již získaného a reprodukovatelného zvukového záznamu, jenž je pro příkaz k odposlechu a záznamu stěžejní, jej může poslechnout. Poslechnout může přímo i celý důkazní nosič v případě, že se jedná o skutkové a důkazně složitou trestní věc závažně kriminality, kde je právě odposlech důležitým

---

obhájece a obviněného. Trestní řád výslovně vylučuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu obhájece a obviněného v § 88 odst. 1.

důkazem a podkladem pro rozhodnutí, a kde je třeba, aby se s ním detailně seznámil pro další dokazování.

Tyto informace jsou podstatné pro další možné kroky státního zástupce v daném trestním řízení. Za další postup stejně jako za řádné vyhodnocení odposlechu již odpovídá jen státní zástupce jako dozorový orgán, který je policejnímu orgánu nadřízen a koordinuje jeho další činnost.

Státní zástupce má povinnost prověřit, zda došlo k přerušení provádění odposlechu v případě, kdy bylo zahájeno trestní stíhání osoby a bylo zjištěno, že probíhá komunikace obhájce s obviněným. Tento musí být přerušen okamžitě. Státní zástupce pak nařídí neprodlené zničení těchto záznamů, pokud byli zaznamenány.

Státní zástupce rovněž odpovídá a dohlíží na řádné uchování odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu policejním orgánem odděleně od trestního spisu a založení protokolu o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu do trestního spisu. Státní zástupce se rovněž svým rozhodnutím a dohledem podílí s policejním orgánem na výběru relevantních částí odposlechu, jenž jsou důkazně významné pro trestní řízení. Na založení protokolu o vytvoření důkazního nosiče do trestního spisu je opět povinen dohlížet. Státní zástupce i policejní orgán jsou oprávněni pořídit přepis zvukového záznamu. Tento písemný přepis může mít různou kvalitu a obsah dle závažnosti trestného činu a náročnosti samotného trestního řízení. Odposlech může mít formu kusých částí, jenž mají pouze orientační funkci, obsáhlejších částí až po doslovně přepsaný celek relevantní části odposlechu.

V situacích, kdy policejní orgán při postupu či jiném nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu pochybí, je státní zástupce povinen uložit policejnímu orgánu v rámci výkonu dozoru dle § 174 odst. 1 trestního řádu povinnost ke zjednání nápravy. Stává se tak v případech, kdy je záznam nesprávně uložen v trestním spise spolu s důkazním nosičem i archivní CD, jenž má být archivováno odděleně od spisu. V souvislosti s tím pak státní zástupce odpovídá za řádné předložení trestního spisu soudu, pouze s důkazním nosičem, významným pro trestní řízení.⁵¹

---

⁵¹ Stanovisko č. 1/2018, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství,

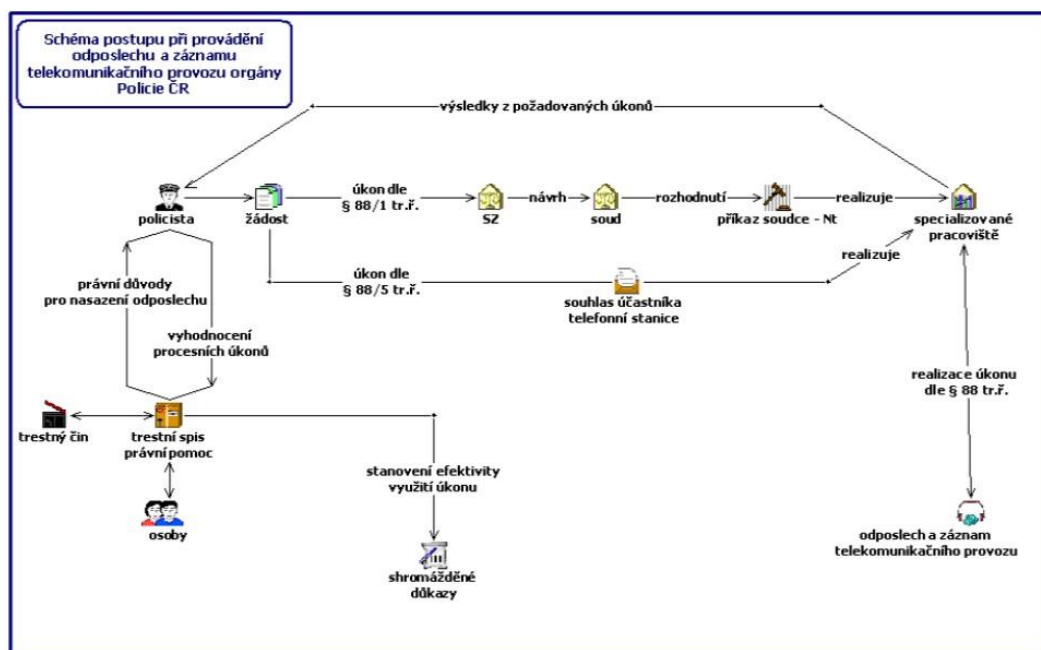
Na státním zástupci rovněž závisí rozsah prováděného odposlechu a záznamu v řízení před soudem (v hlavním líčení), jelikož musí zvážit celý svůj postup v řízení a rozhodnout se pro vhodnou strategii, musí zohlednit důkazní hodnotu daného odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu samotného, ale i v souvislosti s ostatními důkazy, stabilitou obžaloby včetně postoje obviněného, a zhodnocení kompletní složitosti trestní věci.

Obdobně je postupováno i v případě přípravného řízení, kdy je podáván soudu návrh na rozhodnutí, kdy pokud má státní zástupce za to, že by umožněním obviněnému nebo jeho obhájci nahlédnout do trestního spisu v části, která obsahuje údaje o odposlechu, byl zmařen účel prováděného odposlechu a trestního řízení. V této situaci má státní zástupce právo požádat v tomto návrhu soud, aby v relevantních částech, jenž obsahují informace o prováděném odposlechu, osobám oprávněným nahlédnout neumožnil.

Vzhledem k postavení státního zástupce jako garanta zákonnosti přípravného řízení ve smyslu § 174 odst. 1 trestního řádu, je taktéž povinen vykonávat dozor v případě, kdy bylo ve věci pravomocně rozhodnuto policejním orgánem a to v případě, kdy bylo rozhodnuto o neposkytnutí informace o provedeném odposlechu. Ačkoliv se jedná o již ukončené řízení a tedy pravomocné skončení prověřování, kdy by se dozorčí pravomoc státního zástupce na policejní orgán vztahovat neměla, jedná se úkony, které mají svůj původ v proběhlém prověřování, jedná se tedy dle Stanoviska Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2018 o řádnou dozorčí pravomoc již provedeného trestního řízení. A rozhodnutí (záznam o neposkytnutí informace) tedy přezkumu státního zástupce podléhá.

---

ve znění pozdějších předpisů k problematice pořizování a nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu, Sbírkou výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 11. 5. 2018 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz, str. 10

Obrázek č. 1 Schéma postupu při provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu orgány Policie ČR⁵²

III.3 Způsob provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v řízení před soudem

Soud je oprávněn postupovat v trestním řízení dle svého volného uvážení, nicméně je limitován zákonem. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je možné provádět dvěma různými způsoby, jak je uvedeno v kapitole II. této práce.

Prvním způsobem je tzv. základní způsob provádění odposlechu. Jedná se o faktické přehrání a poslech získaného odposlechu nebo jiného záznamu telekomunikačního provozu. Takto vyplývá z § 213 odst. 2 trestního řádu. Tento způsob by měl být dle názoru Nejvyššího státního zastupitelství prioritní, vzhledem ke skutečnosti, že na záznamu z odposlechu je kromě obsahu konverzace zachycen i hlas obviněného, jeho intonace a další faktory, kterou mohou mít vliv na rozhodnutí soudu o vině, nicméně spíše využívá druhý způsob. Při provedení odposlechu poslechem je státní zástupce oprávněn tento důkaz provést sám na základě souhlasu předsedy senátu nebo z jeho pověření a to v součinnosti

⁵² Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str.13

s policejním orgánem, který odposlech pro učení konkrétního trestního řízení dle pokynů státního zástupce zpracovával.

Druhým způsobem provedení odposlechu je provedení listinných a věcných důkazů dle § 213 odst. 1 trestního řádu. Tento přístup byl zaveden v rámci zachování rychlosti a hospodárnosti trestního řízení, kdy je stranám tento důkaz předložen k nahlédnutí včetně přepisů odposlechu a záznamu. Pokud žádná z procesních stran nevyžaduje jeho provedení poslechem nebo prohlédnutím záznamu, případně jeho celkovým přečtením, je zde domněnka, že strany takovýto postup považují za řádně dostačující, jsou k důkazem obeznámeny a nijak jej nezpochybňují. Provádí se zpravidla přečtení protokolu o pořízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Protokol je přímo listinným důkazem, vzhledem k § 88 odst. 6 trestního řádu, kdy jeho existence je podmínkou pro použití odposlechu jako důkazu.

Tento způsob státní zástupce navrhuje pouze v případě, že má za to, že přímý poslech odposlechu dle § 213 odst. 2 trestního řádu by nemohl nijak rozdílně ovlivnit výsledek rozhodnutí soudu o vině, jako v případě jeho provedení listinným a věcným důkazem.

Taktéž je třeba vzít v potaz, že samotný přepis odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu není sám považován jako důkaz, nýbrž je za tento brán pouze protokol o provedeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a k němu přiložený důkazní nosič. Nejsou tedy v rámci rychlosti a hospodárnosti řízení příliš žádoucí doslovné přepisy konverzací, nýbrž jsou dostačující pouze obsahové přepisy, které zachovávají nejrelevantnější část odposlechu, případně popisují téma a smysl konverzace. Pokud se jedná o rozsáhlé odposlechy je tedy ekonomičtější jeho poslech a přehrání, neboť i rozsáhlé přepisy ve výše uvedeném smyslu představují nadbytečnou zátěž pro pořizující policejní orgán.⁵³

---

⁵³ Stanovisko č. 1/2018, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů k problematice pořizování a nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu, Sbírkou výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 11. 5. 2018 [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verenazaloba.cz, str. 10

III.4 Informační povinnost orgánů činných v trestním řízení podle § 88 odst. 8 trestního řádu

Dle nálezu ÚS III. ÚS 3457/14 – 2 ze dne 26. 4. 2016 bylo stanoveno, že *„Důležitou zárukou ústavnosti odposlechlů je povinnost orgánů činných v trestním řízení informovat dotčenou osobu o pravomocném skončení věci o provedeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 odst. 8 trestního řádu). Informační povinnost orgánů činných v trestním řízení má význam nejen sama o sobě, ale je zároveň formálním předpokladem toho, aby se dotčená osoba mohla domáhat přezkumu zákonnosti (a potažmo ústavnosti) odposlechu Nejvyšším soudem v řízení podle § 314l trestního řádu. Řádné plnění informační povinnosti orgány činnými v trestním řízení má proto z hlediska ochrany základních práv vysokou důležitost. Jednak zajišťuje, aby se dotčená osoba o provedeném odposlechu vůbec dozvěděla, a zároveň je zákonným předpokladem toho, aby se tato osoba mohla domáhat ex post soudního přezkumu tohoto odposlechu.“*

Jedná se o informační povinnost až u pravomocně skončené věci. Tuto povinnost má obecně orgán činný v trestním řízení, jehož rozhodnutím došlo k pravomocnému skončení dané trestní věci

Pokud se jedná o věc skončenou v řízení před soudem I. stupně podá informaci předseda senátu bezodkladně po skončení věci uživateli odposlouchávaného zařízení. Je-li rozhodováno v konečné fázi řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem, informují o uskutečněném odposlechu uživatele rovněž bezodkladně. Nicméně v případě státního zástupce až po marném uplynutí lhůty pro přezkum jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem ve smyslu § 174a trestního řádu, a v případě policejního orgánu se jedná o lhůtu pro přezkum jeho rozhodnutí státním zástupcem, která činí 30 dní (§ 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu).

Informace o provedeném odposlechu se sděluje doručením do vlastních rukou, kdy dle trestního řádu je možné i náhradní doručení. V poskytnuté informaci o nařízeném odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu musí být uvedeno, jaký soud příkaz vydal, po jakou dobu byl odposlech a záznam pořizován a konkrétní datové ohraničení jeho ukončení. V informaci musí být popsáno i poučení o právu podat, do 6 měsíců od doručení této informace, návrh na přezkum zákonnosti daného příkazu, a to k Nejvyššímu soudu ČR.

Splnění informační povinnosti není vázáno na skutečnost, že se o odposlechu a záznamu odposlouchávaná osoba dozvěděla jiným než tímto zákonným způsobem, či z trestního spisu. Informace musí být poskytnuta po právní moci rozhodnutí a to kvůli zachování možnosti k ochraně svých zasažených práv prostřednictvím návrhu k přezkumu zákonnosti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Jak je uvedeno v kapitole II. této práce, § 88 odst. 9 trestního řádu stanoví výjimky, kdy není orgán činný v trestním řízení, jehož rozhodnutím je věc pravomocně skončena, povinen splnit informační povinnost. Kromě konkrétního ustanovení trestního řádu se jedná dle prof. Šámala o skutečnosti v „*řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou, v řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině, nebo pokud se na spáchání trestného činu podílelo více osob a ve vztahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení pravomocně skončeno, pokud je proti osobě, již má být informace sdělena, vedeno trestní řízení, pokud by poskytnutím takové informace mohl být zmařen účel trestního řízení včetně řízení uvedeného v § 88 odst. 6 trestního řádu (jiné trestné řízení, než v němž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, a v němž ale mají být výsledky odposlechu a záznamu použity jako důkaz), pokud by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.*“⁵⁴

Není-li informace o uskutečněném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu uživateli zařízení poskytnuta, má orgán činný v trestním řízení, jenž informaci, pro některý z výše uvedených důvodů, neposkytl, povinnost sepsat úřední záznam o tomto neposkytnutí. Tento záznam musí obsahovat označení odposlechu, důvodu, pro který nebyla informace o jeho provedení předána uživateli a řádné zákonné odůvodnění skutečností, které zakládají zákonnost důvodu pro neposkytnutí informace. Tento záznam nesmí být založen do trestního spisu, nýbrž je třeba ho založit odděleně a to vzhledem ke skutečnosti, že osoby oprávněné k nahlížení do spisu, nesmí mít k těmto informacím přístup.

---

⁵⁴ ŠÁMAL a kolektiv. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1215

III.5 Řízení o přezkumu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu

Jedná se o zvláštní druh trestního řízení. Trestní řád předpokládá určité odchylky od základního trestního řízení a jednotlivé druhy těchto odklonů a zvláštních řízení konkrétně upravuje v hlavě XX. Vedle trestního řádu jsou předpokládány odchylky i v zákoně č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, a zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob. Tato různost řízení a odchylky samotné se nepromítají do práva hmotného, nicméně se objevují pouze v samotném procesu. Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je upraveno ustanovením § 314l až § 314n trestního řádu, při čemž je třeba vycházet ze skutečnosti, že příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je rozhodnutím svého druhu. Smyslem takového zařazení je především přiměřená reakce na spáchaný trestný čin a odstranění protiprávního stavu, jím vyvolaným. Při jejich uplatnění jde zejména pak o vypořádání vzájemných vztahů.⁵⁵

Legální stanovení přezkumu příkazu k odposlechu je dán především v § 88 odst. 2 a 8, § 314l až § 314n a to ve spojení s § 2 písm. a) a § 97 odst. 2 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. O přezkumu zákonnosti příkazu bude rozhodovat Nejvyšší soud a to na návrh uživatele služby elektronických komunikací.

Právo uživatele služby elektronických komunikací vyplývá především z informační povinnosti o provedeném odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu, jenž vůči němu mají orgány činné v trestním řízení po pravomocném skončení věci (v přípravném řízení státní zástupce či policejní orgán a v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně). A to za předpokladu, že je příkaz k odposlechu vydán na konkrétní osobu a je tedy pro účely trestního řízení známa, nicméně i když známa není, je třeba o této skutečnosti ji oznámit bezodkladně dodatečně jakmile to bude možné. Toto podporuje i judikatura ESLP. Součástí informace o provedeném odposlechu je i poučení uživatele či odposlouchávaného o jeho subjektivním právu podat opravný prostředek ve formě přezkumu zákonnosti příkazu k odposlechu ve lhůtě 6 měsíců ode dne doručení informace dle § 88 odst. 8 nebo § 88a odst. 2 trestního řádu a to k rukám Nejvyššího soudu.

---

⁵⁵ CHMELÍK, Jan et al. Trestní řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. str. 408, ISBN 978-80-7380-488-6.

Řízení před Nejvyšším soudem je zásadně neveřejné a přezkum se pohybuje pouze v rovině kasační, přezkoumává tedy pouhou zákonnost provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Zákonnost přezkoumává na základě stavu a zjištěných informací v době jeho rozhodování. Toto je nicméně dle literatury nešťastným krokem pro posouzení legitimacy samotného systému přezkumu odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu. Jelikož soudce při vydání příkazu k odposlechu tyto informace nemá a konkrétní věc je nucen posuzovat zcela odlišně. Aby bylo možné objektivní posouzení odpovědnosti za vydání příkazu, měl by Nejvyšší soud posuzovat data a vycházet ze skutkového stavu a informací dostupných v době vydání napadeného příkazu.⁵⁶ Jeho rozhodnutí může být pouze ve dvou rovinách a to ve formě potvrzujícího usnesení, jímž vysloví, že příkaz byl vydán a proveden v souladu se zákonem a zákon porušen nebyl. Anebo v druhém případě vysloví, rovněž usnesením, porušení zákona, a to v situaci, kdy shledá, že byl příkaz k odposlechu či záznam telekomunikačního provozu vydán či proveden v rozporu se zákonem.

Ačkoliv se jedná o usnesení, v žádném případě zákon neumožňuje proti němu podat opravný prostředek, přímo tuto možnost vylučuje v § 314m odst. 2 a § 314n odst. 2 trestního řádu.

Pokud je vydáno usnesení, jenž potvrzuje porušení zákona, je osobě, vůči které byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařízen, umožněno se domáhat náhrady škody a nemajetkové újmy, která jí tímto byla způsobena. A to dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Vzhledem k následující kapitole nicméně je třeba podotknout, že přezkum Nejvyššího soudu se dotýká pouze odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu uskutečněných na základě příkazu k odposlechu ve smyslu § 88 a § 88a trestního řádu. Pro tzv. prostorové odposlechy, jakož to institutu operativně pátracích prostředků ke sledování osob a věcí, uskutečněné na základě § 158d trestního řádu, neexistuje prakticky žádná legislativní forma soudní kontroly a zákonný přezkum příkazu ke sledování osob a věcí. Je tedy častý předmětem kritiky literatury i odborné veřejnosti. K danému problému se vyjádřil i Ústavní soud ve

---

⁵⁶ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 247

svém nálezu sp. Zn. II. ÚS 615/06 (N 88/45 SbNU 29) ze dne 23. 5. 2007, kdy konstatoval, že „*efektivní soudní kontrola provádění jakýchkoliv operativně pátracích prostředků, s přesahem do oblasti základních práv a svobod, je naprosto nezbytnou podmínkou spravedlivého procesu v trestním řízení.*“⁵⁷

III.5.1 Zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jenž byl v přezkumném řízení před nejvyšším soudem určen jako nezákonný

Trestní řád přímo nestanoví postup zničení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v případě, že je podán návrh na přezkum odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Nicméně by bylo vhodné postupovat analogia legis dle § 88 odst. 7 trestního řádu, vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o velmi specifický druh opravného prostředku proti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Je možné tedy užít ustanovení jako při podání mimořádného opravného prostředku, kdy pokud byl policejní orgán informován o podání nějakého mimořádného opravného prostředku ve lhůtě pro zničení odposlechu a záznamu, zničí záznamy o odposlechu až po novém pravomocném skončení věci. Protokol o jejich zničení je pak třeba zaslat k založení do trestního spisu policejním orgánem státnímu zástupci nebo předsedovi senátu

Obecná lhůta, jejíž uplynutí zakládá možnost pro zničení odposlechu, jsou 3 roky od pravomocného ukončení věci, nicméně jen pokud nenastane situace výše uvedená. Jeho zničení je rovněž podmíněno souhlasem soudu v řízení před soudem nebo státního zástupce v přípravném řízení.

Podáním návrhu o přezkum odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je vytvořena překážka věci probíhající a policejní orgán nesmí až do pravomocného rozhodnutí o přezkumu, nebo do kompletně nového pravomocného skončení věci, odposlech a záznam telekomunikačního provozu zničit, ani do něj nijak zasahovat.

U odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který byl shledán Nejvyšším soudem jako nezákonný, se následně užije obdobné postavení jako u odposlechu, který byl sice uskutečněn, ale nebyli jím získány skutečnosti relevantní pro dané trestní řízení. Rozhodnutím o jeho nezákonnosti se informace, takto

---

⁵⁷ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 248

získané, stávají nepoužitelnými a platí zde určitá fikce, že se nejedná o skutečnosti, jenž jsou pro trestní řízení významné, posupuje se tedy tak, jako by odposlechem žádné informace získány nebyly. Tuto tezi podpořil i Ústavní soud ve svém nálezu sp. Zn. II. ÚS 789/06, kdy přímo uvedl, že na obdobné situace je nutné užít per analogiam ustanovení § 88 odst. 7 trestního řádu (v původním nálezu odst. 5) a odposlechem získané záznamy je nutno „*předepsaným způsobem* (myšleno právě dle ustanovení § 88 odst. 7 trestního řádu) *zničit, a to ve všech formách, v nichž se nacházejí ve spise. Ke zničení má přitom dojít ex officio.*“⁵⁸ Ústavní soud dne tedy přímo připustil možnost aplikace analogia legis pro obdobnou situaci.

Zničení odposlechu je považováno za subjektivní veřejné právo, proto je třeba se domáhat splnění povinnosti orgánů činných v trestním řízení zničit odposlech a záznam telekomunikačního provozu prostřednictvím veřejnoprávních institutů. Nelze se domáhat zničení odposlechu v rámci zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, tak jako náhrady škody, jelikož náhrada škody je subjektivním právem soukromým a je projednávána před civilními soudy. Subjektivní veřejná práva nepatří do materie oblastí, která jsou řešena a projednávána před civilními soudy, tak jak je stanoví zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v § 7. Pokud by o zničení odposlechu rozhodoval civilní soud, posuzoval by zároveň i zákonnost samotného odposlechu a postupu orgánů činných v trestním řízení v rámci veřejného soudního řízení, k čemuž je oprávněn pouze Nejvyšší soud. K ochraně před nesplněním povinnosti zlikvidovat odposlech a záznam telekomunikačního provozu je civilní soud oprávněn až v případě, kdy není jiného vhodného oprávněného orgánu, který by ve věci rozhodl.

---

⁵⁸ Nález Ústavního soudu sp. Zn. II. ÚS 789/06 ze dne 27. 9. 2007

IV. MOŽNOST POUŽITELNOSTI SOUKROMÝCH ZÁZNAMŮ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ A OTÁZKY SOUVISEJÍCÍ

Použitelnost soukromých záznamů dosud nebyla nijak právně zakotvena. Pojednává o ní jen odborná literatura a to pouze okrajově. Z obecných ustanovení dle § 88, § 88a a ani § 158d trestního řádu možnost předložení, opatření a použití soukromých nahrávek pořízených soukromými osobami odlišnými od orgánů veřejné moci, činných v trestním řízení, nijak nevyplývá. Přípustnost jejich užití jako důkazu v trestním řízení je možné dovodit pouze z ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu, který hovoří o důkazech obecně. Zákonodárce zde rozvedl, že za důkaz může „*sloužit vše, co může přispět k objasnění věci.*“⁵⁹ Trestní řád obsahuje pouze demonstrativní výčet prostředků, které je možné užít jako důkazního prostředku v trestním řízení. Výjimkami jsou pouze ustanovení, která stanoví k prokázání určité skutečnosti konkrétní důkazní prostředek, jako je protokol, důkaz veřejnou listinou a další. V zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník je možnost užití důkazu v rámci dokazování stanovena dle § 125 tak, že za důkaz mohou být považovány všechny prostředky, jimiž lze zjistit skutečný stav věci.

Pokud se však pohybujeme v obecné rovině, je teoreticky možné využití i obrazových, zvukových a jiných záznamů. Tato ostatně vyplynulo i z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 459/2007. Nejvyšší soud zde vycházel právě ze znění § 89 odst. 2 trestního řádu, kdy dle něj není možné vyloučit z důkazních prostředků možnost užití zvukového, obrazového či jiného záznamu, i při skutečnosti, že byl zaznamenán osobou soukromou a bez souhlasu nahrávaných účastníků. Nicméně je u zde nutné zásah posuzovat v rámci zachování práva na soukromí dle čl. 8 Úmluvy, práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny, a zachování ochrany osobnosti, jak ji konstituuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Toto rozhodnutí je považováno v této oblasti za jedno z nejkřičovějších v judikatuře Nejvyššího soudu vůbec.

Vzhledem k tomu, že obžaloba v trestním řízení zastupuje veřejnou žalobu, má podmínky pro takové užití odlišné. Faktické získání záznamu telekomunikačního provozu včetně zvukových, obrazových a jiných záznamů proto spadá pod užití záznamu se souhlasem uživatele s připojením protokolu o získaném

---

⁵⁹ § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

záznamu. Zde jsou tedy podmínky poměrně podrobně stanoveny. Postupuje se dle § 88a trestního řádu v případě, že je záznam předložen orgánu činnému v trestním řízení osobou soukromou (obětí trestného činu nebo poškozeným). V případě, že by se orgány činné v trestním řízení pokusily „obejít“ ustanovení trestního řádu, upravující odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, tím, že by podpořily pořízení a užití soukromého záznamu za účelem jeho snadnějšího získání a následného užití v trestním řízení jako důkazu, by byl takto získaný záznam považován za absolutně neúčinný.⁶⁰ Tuto tezi podpořil Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ve věci Allan proti Spojenému království ze dne 5. 11. 2002 ve spojení s rozsudkem č. 39339/98 ve věci M. M. proti Nizozemsku ze dne 8. 4. 2003 a rozsudkem č. 38258/03 ve věci Van Vondel proti Nizozemsku ze dne 25. 10. 2007.

V případě, že pak osoba soukromá předkládá záznam samostatně bez ohledu na orgány činné v trestním řízení, postupy dle trestního řádu (§ 88 a § 88a trestního řádu) se na tyto situace neuplatní ani per analogiam. Takto konstatoval i Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 5 Tdo 229/2008 ze dne 27. 2. 2008.

V opačném případě je zvukový, obrazový nebo jiný záznam pořizován obviněným nebo jeho obhájcem. Obviněný a jeho obhájce mohou použít záznam, jenž mají k dispozici a který předložili soudu s návrhem na provedení tohoto důkazu.

V obecné rovině je třeba opět zhodnotit, jak moc intenzivní zásah do ústavně zaručených práv záznam představuje, zda je takto získaný a předložený důkaz akceptovatelný, jak velké omezení ústavně zaručených práv ve veřejném zájmu je vlastně možné a jaké jsou meze pro užití záznamu jako důkazu v trestním řízení, které by jím neměli být překračovány, tak aby bylo zachováno právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Bude potřeba v této oblasti vycházet předně z obecných zásad a judikatury českých soudů.

IV.1 Podmínky pro užití soukromých záznamů v trestním řízení

Podmínky pro užití soukromého záznamu v trestním řízení poprvé konstatoval v judikatuře Nejvyšší soud v již zmíněném usnesení sp. zn. 5 Tdo 459/2007, kdy jako „významnou okolností v takových případech bude především to,

---

⁶⁰ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 269

*zda takový důkaz stojí v konkrétní věci osamocen v rámci hodnocení otázky viny pachatele anebo má soud k dispozici jiné důkazy, které výrazným způsobem nasvědčují důvodnosti obvinění a s nimiž je zvukový záznam v obsahové shodě.*⁶¹ Zvukový, obrazový a jiný záznam pořízený soukromou osobou bude mít mnohem větší relevanci ve spojení s dalšími důkazy. Vždy bude třeba posuzovat záznam v souvislostech s těmito již opatřenými důkazy. Nicméně pokud by při dokazování bylo jednání dostatečně objasněno důkazy již provedenými, nebude třeba tento záznam předkládat a soud by jej nemusel provést. Tuto podmínku vyjádřil i Evropský soud pro lidská práva v rozsudku č. 10862/84 ve věci Schenk proti Švýcarsku ze dne 12. 7. 1998. Shledal, že právo na spravedlivý proces je zachováno, pokud záznam není jediným usvědčujícím důkazem, a je zachováno právo obhajoby se k tomuto záznamu vyjádřit a napadnout jeho pravdivost.

Takto by měl být zásah i proporcionalní vůči chráněným zájmům a to v oblasti druhu konkrétní zásahu. Tedy k jakým účelům byl původní záznam soukromou osobou pořízen a jaké následky jím byli způsobeny, tedy zda byl učen k omezenému konkrétnímu neveřejnému (soukromému) účelu, nebo naopak měl být záznam zveřejněn. V každém případě se musí jednat o účel legitimní ve vztahu k osobě pořizovatele i k osobě pachatele na ochranu konkrétního právem chráněného zájmu, a přiměřený ve vztahu k trestnému činu, pro který je trestní řízení vedeno. Pořízení soukromého záznamu přímo zasahuje do čl. 10 Listiny a čl. 8 odst. 1 Úmluvy. Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. IV. ÚS 2425/09 ze dne 8. 2. 2010, rozhodoval tak, že pokud je soukromou osobou sledován legitimní cíl (ochrana svého vlastnictví s naplněním veřejného zájmu na dosažení pachatele trestného činu) a získaný záznam je použit výhradně pouze pro účely trestního řízení (nezbytně nutný účel), za podmínky, že nesmí být nijak zneužit. Při dodržení těchto zásad jsou ústavně zaručená práva odposlouchávané osoby zaručena.

Význam bude i způsob provedení záznamu, tedy, zda se jedná o záznam, provedený na veřejném prostranství, za určitým veřejným účelem, nebo zda se bude jednat o soukromou nahrávku. Pokud by se jednalo o veřejný záznam, pořízený z veřejného místa, zachycující průběžně určitou veřejnou událost, a bude zde zachycena tato soukromá událost, bude význam prokazované skutečnosti ze záznamu významnější relevance a téměř bez pochybností. Nebude zde nepřiměřeně

---

⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 459/2007 ze dne 3. 5. 2007

zasahováno veřejným záznamem do ústavně chráněných základních práv, když se jedná o záznam, na kterém je zachycována jednak veřejná událost, která mohla být zaznamenávána i dalšími osobami. Osoba, které se záznam týká, mohla být tedy veřejně viděna kýmkoliv.

Z výše uvedeného lze dovodit již zmíněnou podmínku přiměřenosti zásahu v podobě soukromého záznamu vůči závažnosti trestného činu, pro nějž je vedeno trestního řízení. Podstatné je posuzování i obsahu předloženého záznamu ve vztahu k trestnému činu, a tedy zda obsah záznamu potvrzuje nebo vysloveně vyvrací skutek, kterým byl spáchán daný trestný čin, a zda na záznamu je skutečně zachycena pouze ta část, která je právně relevantní v trestní řízení. Je nutné, aby se záznam pořízený soukromou osobou vztahoval výhradně k řešenému skutku a výlučně k relevantním osobám.

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 143/06 ze dne 20. 10. 2011 dovodilo podmínku porovnání zájmů chráněných zákonem a jednak z pohledu zájmu porušovaného a jednak z pohledu zájmu, který je sledován pořízeným záznamem. Dle něj *„kromě okolností, za nichž byla takové nahrávka pořízena, proto bude mít rozhodující význam pro konečné posouzení věci i význam posuzovaného zájmu, který je předmětem vlastního řízení, a možnosti, které měl účastník, uplatňující tuto informaci, k dispozici k tomu, aby získal uvedené informace jiným způsobem než za cenu porušení soukromí druhé osoby.“*⁶²

Vylučující okolností není ani skutečnost, že byl záznam pořízen protiprávně. A soud tuto skutečnost tedy nebude posuzovat a priori. Pokud byl záznam pořízen nezákonně, neznamená to nutně jeho procesní nepoužitelnost. Naopak bude stále použitelným, pokud bude zachována přiměřenost provedeného zásahu vůči chráněnému zájmu, který byl pořizovatelem prvotně sledován.

Vzhledem k podstatě tohoto institutu je podstatné rovněž posouzení, zda byl s tímto zásahem vyjádřen souhlas či nikoliv. V drtivé většině případů vyjádřen není. Souhlas se zásahem je obecně vyjádřen v § 86 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a postup v případě odepření souhlasu je stanoven v § 88 občanského zákoníku. V souvislosti s ustálenou judikaturou civilních soudů v této oblasti, by bylo možné užít takový záznam, který byl pořízen se souhlasem dotčené osoby. Za předpokladu, že se jedná o osoby, které jsou součástí záznamu, jenž s tímto

---

⁶² Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 143/06 ze dne 20. 10. 2011

pořízením daly souhlas, a osoba, jenž záznam předkládá je jednou z nich. Takto vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1224/2004 ze dne 21. 12. 2004. Jak plyne z rozhodnutí, je potřeba hodnotit i druhy projeveného souhlasu. Pokud je záznam zaznamenáván a osoby projeví s jeho pořizováním souhlas konkludentně, je možné jej použít rovněž. Konkludentní formy, jako projeveného souhlasu se užívá v „*případech soukromých mobilních rozhovorů, kdy účastníci telefonických hovorů oslovují, nebo při nejmenším oslovuje volající volaného.*“⁶³ Takto dovozuje judikatura civilních soudů. V této oblasti se civilní soudy posunuly celkem daleko (dle názoru autorky až příliš daleko), když např. v již zmíněném rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo stanoveno, „*že je obecně známo, že samy mohou být vybaveny řadou technických funkcí – např. telefonní přístroje mimo jiné např. funkcí „hlasitý telefon (hands – free)“ (...), nebo funkcí „nahrávání hovoru“ (mající zejména význam pro snadnější upamatování si obsahu uskutečněného telefonního hovoru) apod.*“⁶⁴

Obecně tedy bude na institut soukromých záznamů pořízených soukromými osobami aplikován test proporcionality. Z něj teoreticky vyplývají všechny výše popsané podmínky, o kterých klasicky rozhoduje soud. Test samotný je třeba posuzovat ze tří oblastí. A to z pohledu vhodnosti opatření, zda je záznamem skutečně naplněn sledovaný cíl, který je ve vztahu k trestnému činu legitimní. Dále z pohledu potřebnosti, kdy je třeba postupovat co nejšetrnější k záznamem porušeným základním právům dotčené osoby, tak aby bylo šetřeno jejich podstaty a smyslu. Myšleno tak, zda je třeba tento důkaz použít, za předpokladu, že lze tvrzenou skutečnost dokázat jiným způsobem, nebo ji lze prokázat jiným k právům šetrnějším prostředkem. Třetím bodem pak bude posouzení přiměřenosti k zasahovaným právům a svobodám. Jestli újma, způsobená záznamem, nebude nepřiměřeně vyšší než zamýšlený cíl.⁶⁵

Z výše uvedeného může vyplývat možnost použití soukromého záznamu soukromou osobou téměř kdykoliv a za jakékoliv situace. Je třeba podotknout, že se nejedná samozřejmě pouze o záznamy předkládané oběti/poškozeným, ale i např. obviněným samotným. Zákon přímo určuje, kdy je použití takového záznamu

---

⁶³ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 277

⁶⁴ rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 1224/2004 ze dne 21. 12. 2004

⁶⁵ ZAORALOVÁ, P.: Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze. Praha: Leges, 2018, str. 273

vyloučeno za jakékoliv situace. Děje se tak v § 89 odst. 3 trestního řádu, kdy je vyloučeno užití obecně jakéhokoliv důkazy, tedy i záznamu, který byl získán nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení. Výjimka nastává v případě, že je takový důkaz užit proti osobě, která se tohoto donucení nebo hrozby dopustila. Rovněž bude neúčinný v případě, že soukromý záznam bude získán na základě podnětu, postupu a z iniciativy orgánů činných v trestním řízení, jelikož by se jednalo o úmyslné obcházení zákona, tedy konkrétně zákonných postupů při nařízení odposlechů a záznamů telekomunikačního prostoru dle § 88 a § 88a či dokonce sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu. Nebo v dalších případech, kdy je nepřipustné nařízení i odposlechu, respektive je potřeba jeho přerušování. A to při komunikaci mezi obhájcem a jeho klientem. V ostatních případech shledání záznamu jako neúčinného a nepoužitelného v trestním řízení leží výhradně v rukou soudu.

V. PROSTOROVÉ ODPOSLECHY

V.1 Pojem prostorového odposlechu

Jedná se o velmi specifický druh provádění odposlechu. Termín tzv. prostorového odposlechu není v trestním řádu nijak upraven, jedná se pouze o literaturou uměle vytvořený pojem. Dle Prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc., se jedná o „*utajované získávání informací pomocí speciálních, pro tyto účely sestrojených technických prostředků a zařízení zaznamenávajících obraz, zvuk, přesný pohyb i činnost sledovaných osob v reálném čase a prostoru.*“⁶⁶

Orgány činné v trestním řízení tedy nejsou trestním řádem při provádění tohoto institutu, oproti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu spadajícím do režimu dle § 88 a § 88a trestního řádu, které jsou považovány za předběžná opatření a zajišťovací instituty trestního práva procesního, nijak legálně limitováni.

Prostorové odposlechy jsou součástí institutu Sledování osob a věcí dle § 158d odst. 2 trestního řádu a jako takové je řazeno mezi operativně pátrací prostředky. Operativně pátracími prostředky jsou vedle sledování osob a věcí i předstíraný převod a použití agenta. Podle prof. Jelínka se jedná o „*specifické, ofenzivní a zpravidla utajeným způsobem provedené důkazní prostředky, pomocí kterých je možné získávat a zajišťovat věci důležité pro trestní řízení.*“⁶⁷ Systematicky je sledování osob řazeno do fáze přípravného řízení. Fakticky je prováděn při postupu orgánů činných v trestním řízení ještě před zahájením trestního stíhání.

Sledování osob a věcí je možné použít v řízení týkající se úmyslného trestného činu. Stejně jako u odposlechu je lze použít v případě, kdy nelze sledovaného účelu dosáhnout jiným způsobem, nebo pokud by získání relevantních skutečností bylo podstatně ztíženo.

Ustanovení § 158d odst. 1 trestního řádu definuje sledování osob a věcí jako „*získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.*“ Tímto institutem je opět aktivně zasahováno

---

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří, K chybějící právní úpravě tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu, Bulletin advokacie 7-8/2018, str. 13

⁶⁷ Tamtéž

do práva na nedotknutelnost obydlí, na zachování listovní tajemství a obsahu jiných písemností. Sledování osob a věcí může být ve své podstatě prováděno kdekoliv, pokud to umožňují technické prostředky a infrastruktura. Tato skutečnost je celkem problematická, jelikož takto mohou být prolomena i další ústavně zaručená lidská práva. Podle judikatury je třeba zhodnotit jednak vhodnost tak i proporcionalitu zásahu vzhledem k výběru místa provádění prostorového odposlechu. Jelikož takto je zasahováno jednak do práva na soukromí, práva na rodinný život a to ne pouze v soukromém obydlí sledované osoby, ale i např. na pracovišti, kde se vytvářejí další mezilidské vztahy a tyto vztahy podléhají právu na soukromý život taktéž. Nehledě na skutečnost, že prostorovým odposlechem může být v této souvislosti zasaženo i do práv třetích nezúčastněných osob nebo i do informací, které podléhají povinnosti mlčenlivosti, jsou neveřejné a zákon jejich narušení vysloveně zakazuje. Pro představu je vhodný např. nálezn Ústavního soudu Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011, kde byl prostorový odposlech prováděn přímo v budov soudu v kanceláři soudce, kdy prostorové odposlechy po dobu, po kterou byly prováděny, mohli zachytit i informace a úvahy senátu při neveřejné poradě před vynesemím rozsudku. Obsah těchto porad má zůstat utajen, což je podpořeno i taxativním vyjmenováním osob, kterou mohou být jednání přítomny. Takovéto „vynesení“ informací, je nepřípustné.

Ačkoliv se jedná o jeden z neúčinnějších a nejefektivnějších operativně pátracích prostředků pro odhalování trestné činnosti a její následné dokazování, zásahy do základních lidských práv jsou srovnatelné a leckdy i intenzivnější než v případě odposlechů dle § 88 a § 88a trestního řádu. Proto by bylo třeba zakotvit zákonný režim, při nejmenším srovnatelný s režimem dle § 88 a § 88a trestního řádu. Negativním faktem je skutečnost, že je prostorový odposlech v praxi aplikován na místo nařízení k odposlechu dle § 88 trestního řádu, pokud je zřejmé, že by příkaz vydán nebyl a takový postup dle § 88 by byl nezákonný.

Zohlednit je třeba i technickou stránku této činnosti, kdy technická vybavenost a infrastruktura se stále vyvíjí a zdokonaluje, posouvá se k mnohem účinnějším a efektivnějším technickým zařízením a technologiím.

Sledování osob a věcí je zahajováno a prováděno ve třech různých formách, od kterých se následně rozlišují i jednotlivé procesní režimy. Literatura je dělí dle závažnosti zásahů do ústavně zaručených práv osoby jako prosté sledování, sledování, při kterém jsou pořizovány obrazové, zvukové a jiné záznamy, a

poslední nejzávažnější sledování, při kterém je aktivně zasahováno do již zmíněného práva na nedotknutelnost obydlí, do práva na zachování listovního tajemství nebo je zjišťován obsah jiných písemností a záznamů, jenž mají být uchovávány v soukromí, za použití technických prostředků.⁶⁸

Technickými prostředky je rozuměno v oblasti sledování jakýkoliv prostředkem, který umožňuje tzv. sledování na dálku. Dle prof. Šámala se jedná o prostředky od „*klasického dalekohledu přes přístroje využívající infračerveného, rentgenového i jiného záření až po přístroje umožňující vidění v noci, tzv. noktovizorů atd.*“⁶⁹. Dále se jedná o „*prostorové odposlechy i přístroje k zjišťování obsahu písemností, zásilek i jiných záznamů, zpravidla bez porušení jejich uzavření apod.*“⁷⁰ Pod prostorovým odposlechem můžeme chápat i umístění mikrofonů a nahrávacích prostředků do obydlí sledované osoby. Přístroji, jenž využívají infračerveného či rentgenového či jiného záření k zjištění obsahu korespondence a dalších soukromých písemností osoby.

Vedle toho jinými prostředky je rozuměno klasické fyzické sledování (pozorování osob a věcí), prováděné vlastními silami policejního orgánu. Při provádění prostého sledování dle § 158d odst. 1 trestního řádu nemusí být tyto skutečnosti související s prováděným sledováním technicky dokumentovány.⁷¹

V.2 Zásah do ústavně zaručených práv

Sledováním osob a věcí je intenzivně zasahováno nejen do základních lidských práv dle čl. 7 odst. 1, čl. 10 odst. 2 a 3 a čl. 13 Listiny, které jsou blíže rozvedeny v kapitole II.2 Zásah do ústavně zaručených práv a svobod, vztahující se přímo k příkazu odposlechu, ale sledováním osob a věcí je zasahováno i do čl. 12 odst. 1 Listiny upravující nedotknutelnost obydlí. Ten stanoví, že obydlí jako takové je nedotknutelné a pod tento pojem řadíme v této oblasti i pozemky a jiné prostory. Do těchto prostor je možné vstoupit jen se souhlasem dotčené osoby nebo

---

⁶⁸ T. Gřivna: Zákonnost důkazů získaných sledováním osoba a věcí, in J. Jelínek a kol. op. cit. Sub 6, str. 314 a násl.

⁶⁹ ŠÁMAL a kolektiv. Trestní řád I, II, III. § 158d Sledování osob a věcí, K odst. 1. bod. 6, 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 2004

⁷⁰ Tamtéž

⁷¹ Nicméně jsou považovány pouze jako výsledek operativně pátracího prostředku a budou tedy užívány pouze pro tyto účely. Pokud by následně bylo žádoucí tyto informace použít u soudu, bylo by potřeba, vzhledem k tomu, že k nim není připojen žádná protokol o jejich pořízení, tento provést prostřednictvím svědecké výpovědi policisty, jenž toto sledování prováděl. Protokol o svědecké výpovědi svědka – policisty- již jako důkaz před soudem použít lze.

na základě čl. 12 odst. 3, jenž stanoví zákonné zmocnění ke vstupu a omezení tohoto práva na základě zákona. Vstup je tedy možný i bez souhlasu prostřednictvím domovní prohlídky a jinými způsoby, pokud je to „v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života a zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku, kterým je i páchaní úmyslných trestných činů.“⁷²

V.3 Právní úprava prostorových odposlechů

Prostorové odposlechy jako institut zákonně upraveny nejsou, nicméně je třeba jejich právní úpravu a úpravu postupů při nich dovést ze zákonného rámce v oblasti sledování osob a věcí. Prvotní zákonné zakotvení je v trestním řádu, dále v trestním zákoníku, v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Vzhledem k údajům zjištěným odposlechem je relevantní zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, a v neposlední řadě i zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

Tato oblast je kromě výše uvedených zákonů upravena i nařízením vlády a vyhláškami Národního bezpečnostního úřadu. Jedná se především o nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací, nařízení vlády č. 240/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 522/2005 Sb., dále pak vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 415/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a bezpečnostní způsobilosti, vyhláška Ministerstva vnitra č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, nařízení Ministerstva vnitra č. 42/2012 Sb., o provádění utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, nařízení Ministerstva vnitra a společný služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu a státního tajemníka v Ministerstvu vnitra č. 2/2013 o vnitřní kontrole a supervizi (vnitřní kontrolní řád).

Současná právní úprava je aktuálně pro používání sledování osob a věcí rozvíjena především interními právními akty, které jsou vydávány pověřenými

---

⁷² ŠÁMAL a kolektiv. Trestní řád I, II, III. § 158d Sledování osob a věcí, K odst. 1. bod. 6, 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 2006

orgány Policie ČR. Těmito pokyny se při sledování osoba a věci řídí právě policejní orgán oprávněný k této činnosti. Jedná se tedy spíše o základní procesní postupy samotného policejního orgánu. Tak jako u odposlechů jsou vydávány policejním prezidentem. Některé pokyny jsou stejné pro oba instituty, nicméně specializace zde jsou. Jde např. o závazný pokyn policejního prezidenta č. 88/2005, kterým se upravuje provoz informačního systému „MERCURY“, závazný pokyn policejního prezidenta č. 209/2008, kterým se upravuje postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení, závazný pokyn policejního prezidenta č. 210/2008, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí, anebo pokyn policejního prezidenta č. 15/2016, o operativně pátrací činnosti a zařizování pracovních týmů a pracovních skupin.⁷³

V.4 Podmínky pro užití operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí

V obecné rovině, pokud je nařízeno sledování osob a věcí, kterým by měly být zaznamenávány a pořizovány i obrazové, zvukové nebo jiné záznamy, je nutnou podmínkou pro jeho provedení souhlas státního zástupce, a v případě, že bude zasahováno do výše uvedených základních lidských práv, je nutnou podmínkou i souhlas soudce. Pokud je souhlas soudce udělen, dle § 158 odst. 3 nesmí být při porušování nedotknutelnosti obydlí, tedy při vstupu do obydlí, činěny žádné jiné úkony než ty, které bezprostředně směřují k umístění technických prostředků.

Z výše uvedeného vyplývá, že souhlas se sledováním není třeba u prostého sledování. Není třeba žádného zvláštního povolení a prosté sledování osob a věcí dle § 158d odst. 1 je plně v rukou policejního orgánu a podléhá jeho pravomoci.

Nařídit prostorový odposlech lze téměř pro každý úmyslný trestný čin. Není zde žádné omezení, jako např. u klasického odposlechu, kde je přímo stanoveno, pro které konkrétní trestné činy je možné jej nařídit, nebo jaká konkrétní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody musí být u daného trestného činu splněna, aby

---

⁷³ *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019*, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str. 30

mohl být nařízen. Nebo pokud je zde odkaz k ratifikovaným vyhlášeným mezinárodním smlouvám, které ke stíhání zavazují.

Orgány oprávněnými vyžadovat nařízení sledování osob a věcí jsou orgány policie ČR, jedná se především o policisty zařazené do některého z útvaru nebo organizačního článku služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR. Oprávněný žadatel předloží žádost o sledování svému přímému nadřízenému ke schválení a poté je žádost o sledování podána specializovanému pracovišti, příslušné pro konkrétní trestní věc. Tento nadřízený orgán je následně za danou žádost a její zákonné požadavky odpovědný, a to společně s oprávněným žadatelem.

V žádosti musí být uvedeno především, jaký policejní orgán žádost podává, pro jakou trestnou činnost, tedy konkrétní trestný čin, pro který existuje důvodné podezření, a konkrétní vymezení osob a věcí, jenž mají být policejním orgánem sledovány, avšak jen za předpokladu, že jsou údaje o nich známy. Rovněž musí být uvedeno odůvodnění potřeby pořizovat obrazové, zvukové a jiné záznamy. K důvodnému podezření a vyjádření této normy v zákoně se vyjadřoval již dříve Ústavní soud, kdy stanovil ve svém nálezu II. ÚS 2806/08, že: „*Výklad povinnosti odůvodnění podezření na konkrétní trestnou činnosti, coby nezbytné náležitosti žádosti o povolení sledování osob a věcí podle § 158d odst. 4, musí být poněkud širší než striktně textualistický. Nelze vystačit s pouhým vyslovením podezření, že se konkrétní trestná činnost stala. Je nezbytné také dát do souvislosti podezření, že k této konkrétní trestné činnosti má sledovaná osoba konkrétní vztah a tím vyjádřit nezbytnost pořizování zvukových, obrazových nebo jiných záznamů. Opačný přístup by umožňoval sledovat prakticky kohokoliv. V široké možnosti takových zásahů do základních práv a svobod ale nelze shledávat jejich nezbytnost, a tedy soulad s ústavním pořádkem, který lze totiž shledávat právě jen v omezení možnosti takových zásahů do základních práv na situace nezbytné v demokratické společnosti.*“⁷⁴ Mělo by být tedy zřejmé, na základě čeho a z jakých opatření dané podezření ze spáchání trestného činu konkrétní osobou přímo výslovně vyplývá.

Podstatnou náležitostí žádosti je i stanovení doby, pro kterou má být sledování osob a věcí prováděno. Tato doba může být nařízena maximálně na 6 měsíců. A smí být opakovaně prodlužována vždy maximálně na dalších šest

---

⁷⁴ Nález Ústavního soudu II. ÚS 2806/08 ze dne 27. 1. 2010

měsíců. Prodloužení doby je podmíněno vždy podáním nové žádosti o sledování osob a věcí k orgánu, který rozhodoval o původní žádosti o sledování.

Pracovník specializovaného pracoviště vyhotoví k „*technické a kapacitní realizovatelnosti*“ sledování stanovisko, které je k žádosti následně připojeno. A pokud se jedná o sledování, k jehož provedení dal uživatel prostoru souhlas, je třeba jej k žádosti připojit v písemné podobě. Pokud se jedná o sledování osob a věcí dle § 158d odst. 2 nebo odst. 3, bude písemná žádost o sledování osob a věcí i se stanoviskem zaslána ke schválení státnímu zástupci nebo soudci. Tato povolení nejsou potřeba v případě, že dal uživatel zařízení/sledovaný (ten, do jehož práv má být sledováním zasahováno) souhlas se sledováním v písemné formě. Pokud tento souhlas dodatečně odvolá je nutno sledování bezprostředně ukončit a získané záznamy zničit a nijak nepoužít.

Pokud se jedná o povolení ke sledování osob a věcí vydané státním zástupcem nebo soudcem, je toto rozhodnutí považováno za opatření, proti kterému není přípustná stížnost. A jako takové jej není třeba doručovat.

Postup a podmínky pro udělení povolení státního zástupce se zahájením sledování osob a věcí je především v čl. 19 pokynu obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení. Kdy je státní zástupce povinen v první řadě přezkoumat, zda jsou pro povolení sledování osob a věcí skutečně dány důvody, jenž jsou v žádosti uvedeny. A stejně jako u nařízení odposlechu zvaží i samotnou proporcionalitu vzhledem k základním lidským právům, do nichž má být sledováním zasahováno, dále vzhledem k účelu, jehož by mělo být sledováním naplněno. A zda vůbec je objektivně možné tohoto účelu tímto zásahem dosáhnout. Povolení státního zástupce má vůči žádosti o sledování osob a věcí konkrétní povahu.

Stejně jako u příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, je možné nařídit sledování osob a věcí, a tedy provádět prostorový odposlech i bez povolení státního zástupce, pro přímou neodkladnost a neopakovatelnosti činu, pokud věc nesnese odkladu. Nicméně se nesmí jednat o sledování dle § 158d odst. 3 trestního řádu. Při čemž je třeba požádat bezprostředně po té o dodatečné schválení a povolení státního zástupce nejdéle do 48 hodin. Pokud do této doby státní zástupce žádost o povolení neodbrzdí, je povinen sledování ukončit a informace a záznamy, které bylo během sledování pořízeny, zničit a nijak nepoužít.

V povolení by dle výše uvedeného pokynu mělo být uvedeno: „*označení orgánu činného v trestním řízení, který zajistí provedení daného úkonu, popis skutku nebo skutkových okolností, pro které se vede trestní řízení, údaje, z nichž vyplývá důvodné podezření ze spáchání úmyslného trestného činu, konkrétní způsob provádění sledování osob a věcí, pokud to vzhledem k jeho povaze a okolnostem případu přichází v úvahu, skutečnost, že při sledování budou pořizován zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, vydává-li se povolení ke sledování osob a věcí, nebo skutečnost, že sledováním bude zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, a v jakém rozsahu, podává-li se žádost soudci, doba provádění sledování osob a věcí, odůvodnění povolení nebo žádosti, obsahující údaje o tom, že sledováním osob a věcí mají být získány konkrétní skutečnosti důležité pro trestní řízení, že je možno e prováděn jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztížené, a že se jedná o nedokladný nebo neopakovatelný úkon.*“⁷⁵

Po udělení povolení státním zástupcem nebo soudcem je povolení o sledování osob a věcí a samotná žádost schválená nadřízeným policejním orgánem, i se stanoviskem specializovaného pracoviště, předána tomuto specializovanému pracovišti, které založí spis relevantní pro provádění sledování a pro evidenci všech dokumentů a informací získaných sledováním, nebo souvisejících s jeho prováděním. Do tohoto spisu jsou zakládány zprávy o průběhu konkrétního sledování, zprávy vyhodnocující tento průběh a informace jím získané. Do spisu jsou rovněž zakládány dokumentace, které byly pořizeny technickými prostředky, a evidence o jejich archivaci. Oprávněný žadatel spolupracuje se specializovaným pracovištěm a informuje jej o všech skutečnostech, který by mohly nějakým způsobem ovlivnit technické zabezpečení či samotnou realizaci sledování.⁷⁶

Ve spolupráci se specializovaným pracovištěm provádějícím sledování mají subjekty, jako jsou provozovatelé telekomunikační činnosti, jejich zaměstnanci anebo osoby, jenž se na provozu telekomunikační činnosti nějakým způsobem

---

⁷⁵ Čl. 19 odst. 2, *Pokynu obecné povahy Nejvyššího státního zástupce č. 9/2019 Sb., o postupu státních zástupců v trestním řízení*, ze dne 3. září 2019

⁷⁶ *Analýza odposlechlů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019*, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str. 31

podílejí, nebo osoby provádějící přepravu zásilek (pošta a jiné společnosti), povinnost bezúplatně poskytovat součinnost. V oblasti provozních a lokalizačních údajů je třeba poskytovat tyto informace na žádost stejně jako u odposlechů obecně způsobem, jenž umožňuje dálkový a nepřetržitý přístup policie ČR. Tuto žádost podává policejní orgán dle § 66 odst. 3 zákona o policii ČR a týká se výhradně údajů provozních a lokalizačních.

Data, která jsou zjištěna sledováním osob a věcí jsou zpracovávána speciálním informačním systémem. Tento systém a informace v něm jsou provozovány ve stupni utajení „Vyhrazené“⁷⁷. Samotné sledování osob a věcí by mělo provádět dané specializované pracoviště Policie ČR, nicméně oprávněný žadatel, tedy útvar, který dané informace potřebuje jako důkaz pro konkrétní trestní řízení, je od této činnosti fakticky oddělen, a pouze spolupracuje, poskytuje podklady a plní informační povinnost v případě změn a nových skutečností. Nicméně stupeň označení utajované informace v kategorii jako „Vyhrazené“ je, jak vyplývá z vyhlášky č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, nejnižším stupněm utajení. Záruky, které mají zajistit utajení informací, zjištěných prostorovým odposlechem, jsou tedy dle názoru autorky minimální v porovnání s intenzitou zásahu do ústavně zaručených práv, jenž zásah představuje.

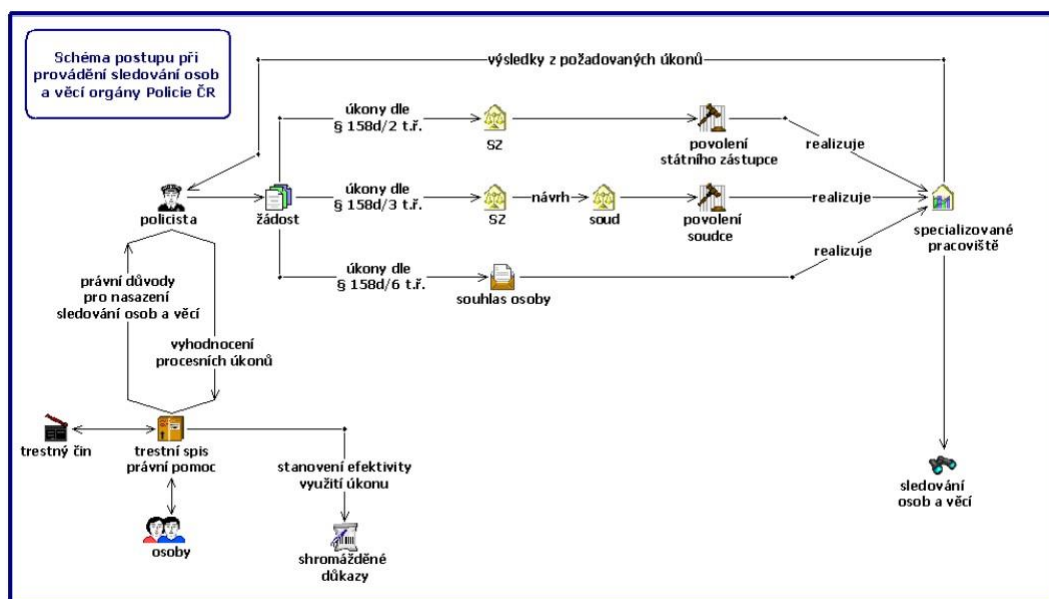
V odborné literatuře se objevuje praktická poznámka vztahující se k možnosti obcházení těchto postupů policejními orgány. § 7b trestního řádu totiž umožňuje uchovávat a jinak nakládat s daty, které jsou uloženy v počítačovém systému či na datovém nosiči. Podle tohoto ustanovení je možné „zmrazit“ určitá data a informace, která jsou relevantní pro určité trestní řízení. Tedy nařídit osobě, která je má v držení jejich uchování po určitou dobu a zároveň zakázat jejich zpřístupnění. Je zde podmínka, že je tento postup možný pouze, pokud je třeba „zabránit ztrátě, zničení nebo pozměnění dat důležitých pro trestní řízení“⁷⁸. Nicméně toto může vytvářet překážku, pokud by měl být zničen záznam získaný odposlechem a sledováním osob a věcí tak, jak zákon ukládá, a v důsledku užití tohoto ustanovení zničen nebude. V takovém případě „nerespektování procesního

---

⁷⁷ T Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str. 31

⁷⁸ § 7b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

postupu a podmínek pro realizaci odposlechu a jejich obcházení s odkazem na ust. § 7b trestního řádu ve spojení s § 158d odst. 1 a 3 trestního řádu je neoprávněným zásahem do základních práv jednotlivců.“⁷⁹

Obrázek č. 2 Schéma postupu při provádění sledování osob a věcí orgány Policie ČR⁸⁰

V.5 Kontrolní mechanismy prostorových odposlechlů

Poněkud kontroverzní je pak ale otázka kontrolních mechanismů provádění sledování osob a věcí. Tato kontrola by měla být při nejmenším analogická ke kontrole příkazu k odposlechu či záznamu telekomunikačního provozu i jeho užití a dalších. Nicméně zákon o ničem takovém nehovoří. Per analogiam je možné aplikovat ustanovení o odposleších a záznamech telekomunikačního provozu v oblasti spisové služby a ochrany bezpečnosti údajů sledovaných osob včetně organizačních opatřeních dle pokynu a stanovisek Policejního prezidia ČR. Nicméně se nejedná o legislativní texty a závazné právní předpisy, nýbrž pouze i interní předpisy vhodné pro postup orgánů činných v trestním řízení v praxi. Analýza hovoří v této oblasti o ochraně údajů a kontrolních mechanismech platných pro Policii ČR v kapitole 3. 1. 1. 4. Kontrolní mechanismy, kdy kontrola

⁷⁹ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana, GALOVCOVÁ, Ingrid,. *Uchovávání dat uložených v počítačovém systému – poskytování součinnosti, nebo nahrazování činnosti orgánů činných v trestním řízení?*, Bulletin Advokacie 11/2019, str. 36

⁸⁰ *Analýza odposlechlů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019*, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str.32

vykonávaná v oblasti prostorových odposlechů je pouze vnitřní, kdy se přezkoumávají pouze obsahy žádostí a povolení, ale zákonnost a důvodnost již provedeného prostorového odposlechu nikoliv. Interní kontrola je v rámci Policie ČR vykonávána speciálně vytvořenými orgány Policie ČR na základě pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání. Nicméně i zde jsou stále v platnosti vztahy interní nadřízenosti a podřízenosti a proto není možné hovořit o objektivní zákonné kontrole.

S údaji a dalšími informacemi, jenž byly sledováním osob a věcí zjištěny, je třeba nakládat ve smyslu zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Při čemž je třeba postupovat i v souladu se zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti a to právě v souvislosti s postupem orgánů při nakládání s utajovanými informacemi, podléhající právě určitému stupně utajení. V zákoně o policii je tato problematika řešena především v §§ 60 - § 88b (hlava desátá), uváděna jako Práce s informacemi. Významným ustanovením o kontrole odposlechu a záznamu, včetně sledování osob a věcí je pak § 98, jenž stanoví parlamentní kontrolu, prostřednictvím Poslanecké sněmovny. Ta právě k účelu kontroly odposlechu zřizuje z poslanců speciální kontrolní orgán. Tato vykonává kontrolu v příslušném útvaru Policie ČR, kdy o tomto přednostně vyrozumí ministra. Ten má dle § 98 odst. 2 povinnost předkládat tomuto kontrolnímu orgánu zprávu o použití odposlechů, záznamu telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací nejméně dvakrát ročně, a pokud o to kontrolní orgán požádá, i jej o použitých prostředcích informovat. S tím souvisí následná součinnost jiných osob, při této kontrole.⁸¹

V rámci povinnosti mlčenlivosti pracovníků policie ČR, ať na základě zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, nebo na základě zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, by měl být regulován počet osob, jenž mohou mít přístup k těmto údajům. Významným bezpečnostním prvkem je povinnost, že se musí jednat o orgán oprávněný pro provádění sledování osob a věcí, tak skutečnost, že je potřeba, aby úřední osoby, zařazené v daném policejním orgánu, disponovali osvědčením fyzické osoby spojené s právem se

---

⁸¹ Tuto zprávu ministr předkládá vládě, poslanecké sněmovně a kontrolnímu orgánu jednou ročně.

s těmito údaji a informacemi, získané odposlechem, seznámit. Respektive s informacemi utajovanými ve stupni „Vyhrazené“ a vyšším.

Na základě zákona o zpracování osobních údajů je dalším kontrolním orgánem i Úřad na ochranu osobních údajů, nicméně stále se pohybuje pouze v oblasti ochrany osobních údajů a v jejich souvislosti a ne v oblasti zákonnosti nařízení prostorového odposlechu.

V.6 Archivace spisu o sledování a zničení prostorového odposlechu

Archivace spisu o sledování je možná pouze na omezenou dobu a to včetně dokumentace pořízené technickými prostředky. Spis a veškeré záznamy se po jejím uplynutí mají zničit.

Pokud dojde k situaci, kdy je třeba záznam o prováděném prostorovém odposlechu zničit nebo je zakázáno jej použít, vztahuje se toto ustanovení vždy jen přímo k obrazovému, zvukovému nebo jinému záznamu, nevztahuje se k protokolu o jeho provedení nebo k úřednímu záznamu o sledování osob a věcí.

Avšak zákon blíže k archivaci a zničení spisu o sledování nehovoří. Jediná část, která se tomuto věnuje je § 158d odst. 8, kdy je stanoveno obdobný způsob zničení a archivaci záznamu získaných sledováním osob a věcí. Při skutečnosti, že při provádění sledování osob a věcí, tedy prostorovém odposlechu, dle § 158d odst. 2 a 3 je zasahováno intenzivněji do ústavně zaručených práv a svobod vzhledem k různosti způsobů sledování a mnohosti míst, a je tedy na místě při nejmenším stejná právní regulace a podmínky jako u odposlechu i záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 a § 88a. Takto upravuje pokyn policejního prezidenta č. 170/2015, spisový řád.

Nicméně pokud jsou zachovávány archivované odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu dle ustanovení § 88 odst. 7 trestního řádu, je zřejmě velmi pravděpodobné, že jsou takto ponechávány a archivovány i záznamy o sledování osob a věcí, jenž by měli být zničeny.⁸²

---

⁸² JUDR. SOKOL, Tomáš. Stanovisko unie obhájců ČR Č. 3/2021 k ničení odposlechlů podle § 88 odst. 7 trestního řádu: Stanoviska unie obhájců. Unie obhájců České republiky [online]. Praha: Unie obhájců České republiky, 2021, 17. 6. 2021 [cit. 2022-03-03]. Online: Dostupné z: <https://www.uocr.cz>

V.7 Povaha záznamů, získaných sledováním osob a věcí

Použitelnost získaného záznamu o sledování osob a věcí je srovnatelná s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu, kdy i zde je potřeba o záznamu vyhotovit protokol dle § 158d odst. 7 trestního řádu ve spojení s náležitostmi dle § 55 a § 55a trestního řádu. Pouze v takovém případě je možné záznam o sledování osob a věcí použít jako důkaz v trestním řízení. Tuto povahu záznamu o sledování osob a věcí stanoví přímo § 158b odst. 3, který uvádí jako prostředky, vhodné pro užití jako důkazu v trestním řízení, obrazové, zvukové a jiné záznamy. Nicméně je třeba poznamenat, že zákon takovýto typ důkazního prostředku jako jsou odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu v rámci dokazování neuvádí, nemá tedy přímo postavení důkazního prostředku.

Protokol o sledování osob a věcí musí obsahovat, totožně jako protokol o provedeném odposlechu, údaje jako je druh prováděného záznamu místo, kde byl pořizován, popřípadě místa, pokud byl zaznamenáván z více různých prostor, dobu prováděného sledování. Vedle toho je nezbytnou součástí i popis činností, kterou prováděla osoba sledovaná během prováděného sledování, nebo popis lokace, pokud se jedná o sledovanou věc. Rozdílem oproti protokolu o provedeném odposlechu je však skutečnost, že zde nemusí být uvedena totožnost osob, které sledování a obecně prostorový odposlech prováděli. V čemž autorka spatřuje výrazný nedostatek v oblasti následné kontroly a přezkumu prováděného sledování a prostorového odposlechu, takovéto „benevolentní“ podmínky vytvářejí prostor pro volné uvážení a libovůli policejních orgánů, jelikož nejsou v tomto kroku (vyjma specifikace povolení) nijak limitováni a nejde ani omezit, regulovat nebo sledovat okruh osob, které tyto zásahy provádějí.

Pokud je k záznamu o sledování osob a věcí připojen protokol, je možné použít tento záznam a informace z něj získané jako důkaz nejen v daném trestním řízení, ale i v trestním řízení jiném. Musí být ale splněna podmínka již zahájeného řízení o úmyslném trestném činu, nebo s tímto užitím musí souhlasit osoba, která byla podrobena sledování v původním řízení. Taktéž je třeba zkoumat skutečnost, zda není zásah do práv a svobod již provedený z opatření soudce v původním řízení zjevně nepřiměřený závažnosti trestného činu, jenž je řešen v rámci jiného řízení. Pokud by se jednalo o banální trestný čin, nebylo by možné tyto záznamy použít. Takto se k věci vyjadřoval např. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 7 Tdo 865/2020 ze dne 1. 9. 2020.

VI. JUDIKATURA V OBLASTI PROBLEMATIKY ODPOSLECHŮ A JEJÍ VÝVOJ PO SOUČASNOST

Právní úprava institutu odposlechů dle § 88, § 88a a souvisejících ustanovení trestního řádu, i právní úprava sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu, byla do právního řádu zakotvena na základě existenciálního vývoje a potřeb společnosti. Takto se dělo na základě postupného vývoje české judikatury, která si chybějící úpravu v oblasti odposlechů uvědomuje již od počátku, a proto vytváří alespoň judikaturní rámec, pro možnou orientaci, sjednocuje interpretaci institutů a pravomocí orgánů činných v trestním řízení v této oblasti, a udává návrhy de lege ferenda.

Až do nedávna se rozhodovací praxe soudů striktně držela formálního pojetí a splnění náležitostí, která ukládá zákon (a která jsou probírána podrobně výše), a formálního pojetí odůvodnění nařízeného odposlechu. Chybějící náležitostí z formálního hlediska vedou k nezákonnosti nařízeného odposlechu a nepoužitelnosti záznamů nebo informací z něj zjištěných. Nicméně i rozsudky Nejvyššího soudu a soudu Ústavního se od této doktríny několikrát odklonila, z čehož začaly vznikat rozpory vedle právní jistoty i v interpretaci a užití tohoto institutu. Začalo být zapojováno materiální hledisko, kdy bylo třeba posuzovat nařízení k odposlechu, záznamu telekomunikačního provozu a i záznamy získané na základě § 158d trestního řádu, na základě svého obsahu. Dle § 88 odst. 2 trestního řádu závisí formální hledisko na hledisku materiálním, když je stanoveno, že v příkazu „*musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují.*“⁸³ Při čemž hodnocení, zda se jedná o dostatečně odůvodňující důvody pro jeho nařízení, záleží na soudu. Proto je třeba tyto skutečnosti hodnotit ve vzájemné souvislosti v návaznosti na konkrétní skutkovou situaci. A striktní užívání pouze formálního hlediska bez přistoupení k hledisku materiálnímu je v rozporu se zásadou materiálního právního státu.

Z judikatury Ústavního soudu je vhodné zmínit např. náleží sp. zn. III. ÚS 231/05, kdy zmínil, že detailnost a přesnost odůvodnění příkazu k odposlechu nemohou být natolik precizní, jelikož závisí na skutkových okolnostech, a absence doslovného odůvodnění, nemůže sama o sobě způsobovat nemožnost použití a nezákonnost provedeného odposlechu, pokud při následné kontrole byli důvody pro

---

⁸³ § 88 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

užití odposlechy (neodkladnost) materiálně naplněny. Nebo náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1221/16, který rovněž zastupuje názor, že i když jsou v odůvodnění příkazu určité pochybení, nemusí to nutně představovat nezákonnost a protiprávnost příkazu, kdy by nebylo možné jej pro toto pochybení použít jako důkaz. A to za předpokladu, že z okolností případu vyplývá, že podmínky v podobě neodkladnosti a neopakovatelnosti úkonu byly splněny. Podobně se se vyjádřil i Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 5 Tdo 47/2011, kdy došel k názoru, že *„formální pochybení, spočívající v tom, že v příkazu k prohlídce nebyla zdůvodněna neodkladnost úkonů, nemůže znegovat podstatu a povahu neodkladnosti provedeného úkonu. (...) Absenci odůvodnění neodkladnosti nebo neopakovatelnosti úkonu je třeba považovat za důležité pochybení, které nelze bagatelizovat. Při tom je však třeba v každém jednotlivém případě náležitě zvažovat povahu takového pochybení, a to zejména z materiálního hlediska, tedy zda i přes absenci náležitého odůvodnění zde podmínky neodkladnosti jsou dány s ohledem na konkrétní okolnosti případu.“*⁸⁴ Nejvyšší soud se obecně v této oblasti pouští do zásadnějších rozhodnutí a dovoluje si důkladnější interpretaci.

Definitivně se k tomuto Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku sp. zn. 6 Tz 3/2017 ze dne 7. 6. 2017, kdy je toto rozhodnutí považováno za průlomové a sjednocující, a podle kterého *„posuzování zákonnosti těchto úkonů je nutné nahlížet formálně materiálně, a nikoliv vytržením obdobných pasáží z kontextu a souvislosti příslušného odůvodnění dospět k (formálnímu) závěru o obecnosti celého odůvodnění. Nad to lze požadavek soudu druhého stupně, aby orgány činné v trestním řízení povolující sledování osob a věcí (nebo jakýkoliv jiný zásah do základních práv a svobod) vždy zevrubně odůvodňovaly, proč nelze skutečnosti důležité pro trestní řízení zjistit jiným způsobem, za situace, když se z odůvodnění jejich rozhodnutí podrobně podávají konkrétně skutkové okolnosti, jejichž interpretací lze jednoduše učinit stejný závěr jako v nyní posuzované věci, (...) značit za přepjatě formalistický.“*⁸⁵ V této situaci reagoval na předcházející rozhodnutí vrchního soudu v Praze, když uvedl, že Vrchní soud *„přistoupil k posouzení odůvodnění příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního*

---

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 47/2011 ze dne 9. 2. 2011

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tz 3/2017 ze dne 7. 6. 2017

provozu ryze formálně, aniž by přezkoumal existenci materiálních důvodů pro nařízení odposlechu.“⁸⁶

Lze předpokládat, že právě toto rozhodnutí bude mít hluší důsledek do další rozhodovací praxe soudů a snad i na další legislativní vývoj. Nicméně i zde není na místě stavět materiální hledisko nad hledisko formální. Je zde určitá šance, že i některé soudy si tuto skutečnost budou vykládat po svém a materiální hledisko možná vezmou až příliš benevolentně. Nicméně hledisko formálnosti stále musí být naplněno. Ze skutečností a dalších okolností konkrétního případu, který bude řešen, bude třeba zkoumat, zda je jimi při nedostatečné formální náležitosti odůvodnění příkazu, odůvodněno právě toto pochybení a zda je jeví, při jejich zohlednění jako dostatečně formálně-materiálně podložené a seznatelné se spisu. Pokud se bude jednat o skutečnost, která ze spisu nebude přímo seznatelná nebo se bude jednat o jinou nesouvisející skutečnost, nebude formální hledisko naplněno.

Takto ostatně byla ukončena i mediálně známá kauza exposlance Davida Ratha, kdy po několikaletém soudním řešení věci byla věc konečně pravomocně ukončena. Soudy zde postupně zaujímal různé postavení a vyjadřovali různé názory vzhledem k provedeným příkazům k odposlechu, sledování osoba a věcí i dokonce vzhledem k vyloučení soudců, státních zástupců a dalších policejních orgánů z důvodu podjatosti, dokonce byla řešena nepřislusnost orgánů činných v trestním řízení pro jednotlivé úkony v trestním řízení. Vrchní soud v Praze ve svém potvrzujícím rozsudku 6 To 64/2018- 34994 ze dne 26. 6. 2019 rozhodl opětovně o nezákonnosti pořízených odposlechů a provedeného sledování, kdy podle něj shledal při provádění odposlechů „zásadní procesní vadu, kterou je nezákonnosti odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu a sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu, a to s ohledem na nedostatečné odůvodnění příkazů podle § 88 odst. 2 a písemných žádostí podle § 158d odst. 4 trestního řádu, protože poznatky jimi získané nelze v tomto řízení použít jako důkaz.“⁸⁷ Na podporu toho vyzdvihl i právní zásady zdrženlivosti a přiměřenosti. Nicméně, v dovolání, jenž bylo následně podáno k Nejvyššímu soudu, obviněný opětovně namítal, že „byť odvolací soud zcela správně vyloučil z okruhu procesně použitelných důkazů pořízené telefonické a prostorové

---

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tz 3/2017 ze dne 7. 6. 2017

⁸⁷ Původní usnesení Vrchního soudu, kterým byla shledána nezákonnost odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu bylo vydáno již v roce 2015 sp. zn. 6 To 106/2015.

odposlechy, své závěry o nezákonnosti těchto důkazů neaplikoval důsledně, a to zejména co se týče výsledků domovních prohlídek, které byli povoleny nezákonným soudcem místně nepřislušného soudu, resp. Nezákonně získaných důkazech při jeho osobní prohlídce, kdy všechny tyto důkazní prostředky jsou jako tzv. „plody z otráveného stromu“ kauzálně odvozené od nezákonných telefonických a prostorových odposlechů.“⁸⁸⁸⁹ S tímto se Nejvyšší soud neztotožnil a neztotožnil se ani s tímto postojem Vrchního soudu v Praze, a to jednak ve zmíněném rozhodnutí o dovolání, tak i v rozsudku 6 Tz 3/2017-I.-693 ze dne 7. 6. 2017, kterým rozhodoval o stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti proti tomuto rozhodnutí Vrchního soudu v Praze. Dle názoru Nejvyššího soudu tímto rozhodnutím Vrchní soud v Praze porušil zákon a to ve prospěch obviněných. Nejvyšší soud svůj názor na tvrzenou nezákonnost důkazů pořízených v přípravném řízení konstituoval takto: „procesní pochybení sice do jisté míry mohou založit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, vždy však je třeba v konkrétní věci vyhodnotit, zda skutečně měla nebo alespoň mohla mít podstatný význam pro konečné hmotněprávní posouzení stíhaného skutku. Nejvyšší soud opětovně konstatuje, že i v případě tvrzeného nedostatku v podobě vadně určené místní příslušnosti státního zastupitelství vykonávající dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení, by se nejednalo o takovou vadu, která by mohla mít vliv na výsledky důkazů opatřených v přípravném řízení na základě telefonických a prostorových odposlechů či domovních prohlídek a prohlídek jiných prostor a pozemků.“⁹⁰ A ačkoliv „Vrchní soud v Praze zaujal ve svých rozhodnutích názor o jejich nezákonnosti, a tudíž i procesní nepoužitelnosti výsledků na jejich základě opatřených. Nejvyšší soud však nemá žádný důvod přehlížet a negovat svůj závěr (...) a to ten, že všechny jím přezkoumávané příkazy k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydané dle § 88 trestního řádu i žádosti o povolení ke sledování osob a věcí a na jejich základě vydaná povolení ke sledování osob a věcí podle § 158d odst. 3 trestního řádu, jež byly soudem druhého stupně označeny za nezákonné z důvodu jejich nedostatečného odůvodnění, byly vydány v souladu se

---

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 360/2020 ze dne 2. 3. 2021

⁸⁹ A to jednak z důvodu již zmíněné nepřislušnosti orgánů činných v trestním řízení, ale i z důvodu vydání příkazů k odposlechu a zahájení sledování osob a věcí ještě před rozhodnutím Poslanecké sněmovny o vydání poslance k trestnímu stíhání, a nedostatečně formulovanými odůvodněními příkazů k odposlech.

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 360/2020 ze dne 2. 3. 2021

*zákonem.*⁹¹ Tuto doktrínu následně ve svém usnesení potvrdil i Ústavní soud I. ÚS 1775/21-2 ze dne 14. 12. 2021.

Jako problematické se ukázalo i rozlišení práv, do nichž má být odposlechem a sledováním zasahováno. Dle § 158d odst. 2 trestního řádu *„legitimním cílem pro zásah do nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí při úkonech trestního řízení je zájem demokratické společnosti na potírání kriminality.*⁹² Což ve svém důsledku je velmi široký neurčitý právní pojem, ačkoliv s přímým cílem.

U příkazu k odposlechu je totiž příkaz přezkoumáván soudem a podléhá soudnímu dohledu bezprostředně při jeho vydání, avšak prostorové odposlechy prováděné prostřednictvím sledování osob a věcí v režimu prostého sledování žádnému dohledu nepodléhají. Přezkum prováděný státním zástupcem dle § 158d odst. 2 trestního řádu, kdy jsou pořizovány pouze zvukové a obrazové záznamy totiž neposkytuje přílišnou záruku objektivního posouzení věci (oproti nezávislému soudu) vzhledem ke skutečné proporcionalitě zásahu k chráněnému právu, kdy státní zástupce, který povolení poskytuje, zastupuje veřejný zájem. K této problematice se pak vyjádřil Ústavní soud, když upřesnil přístup k jednotlivým režimům povolování sledování osob a věcí. Takto stanovil v usnesení sp. zn. I. ÚS 1983/13 ze dne 8. 7. 2014, když uvedl, že *„sledování osobních motorových vozidel, pohybujících se na veřejnosti, resp. Na místech veřejnosti přístupných, při kterém se orgány činnými v trestním řízení pořizují záznamy pro účely trestního řízení, musí být bezpochyby podloženo podezřením ze spáchání trestného činu a poměřováno hlediskem subsidiarity. Takové sledování ovšem nedosahuje intenzity zásahu do soukromí, k němuž dochází u domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor a pozemků. (...) Zásahy soudu do přípravného řízení vždy posilují význam předsoudní fáze trestního řízení a tím i inkviziční povahu trestního procesu a naopak oslabují význam hlavního líčení a obžalovací charakter trestního řízení. Proto mají být aplikovány jen v míře nezbytné a jen tam, kde skutečně dochází k zásahu do základních práv a svobod, jenž vyžaduje tak nestranného posouzení, jež může poskytnout jen nezávislý soud.*⁹³ Dle tohoto rozhodnutí je zárukou

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 6 Tdo 360/2020 ze dne 2. 3. 2021

⁹² KOBLASOVÁ, Jana. Prostorové odposlechy ve světle nedávné judikatury Nejvyššího soudu: Centrum pro lidská práva a demokracii. www.centrumlidskaprava.cz [online]. Centrum pro lidská práva, 21.3.2022 [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/prostorove-odposlechy-ve-svetle-nedavne-judikatury-nejvyssiho-soudu>

⁹³ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1983/13 ze dne 8. 7. 2014

zákonnosti vydání povolení ať už soudem nebo státním zástupce na základě odůvodněné žádosti, při čemž i ta následně může podléhat soudní kontrole.

Vzhledem k rozdílnosti režimů povolování prostorových odposlechů se vyjádřil i Nejvyšší soud, když vyslovil tezi, že sledování osob a věcí dle § 158d odst. 3 trestního řádu, tedy při zásahu do nedotknutelnosti obydlí a jiných práv, nepředstavuje úpravu zvláštního institutu, ale že jsou pouze pro tyto situace kladeny přísnější podmínky pro vydání povolení soudem.⁹⁴ V původní věci byla řešena možnost užití záznamu, jenž podléhal povolení soudce, i v jiné trestní věci. Nejvyšší soud uvedl, že takto možné užití záznamu, který byl pořízen na základě povolení soudce i státním zástupcem. A potvrdil tak i v rozhodnutí 7 Tdo 865/2020 ze dne 1. 9. 2020. Zde připomenul podmínku proporcionality (již nastíněno v kapitole VI. 7.). Je tedy potřeba posoudit nedotknutelnost osoby a jejího soukromí tak, zda tento, již provedený zásah, by v jiném trestním řízení nebyl neproporcionální ve vztahu k závažnosti jiné trestní věci. Je však otázkou, zda v praxi opět orgány činné v trestním řízení této možnosti nezneužívají, kdy užití záznamu pocházející z jiné trestní věci, není možné dle praxe nijak blíže ovlivnit a leckdy ani předpokládat. Původní trestní spis, v rámci kterého byl příkaz k odposlechu vydán a pořízen protokol není prakticky možné ani prostudovat, čímž vyvstává otázka vzájemného posouzení případů.⁹⁵ Tedy zda se v původním řízení skutečně vedlo trestní stíhání pro trestný čin uvedený v § 88 odst. 1 trestního řádu, nebo zda s tím odposlouchávaný účastník souhlasil. Rovněž je opět otázkou, zda není pro orgány činné v trestním řízení takto výhodnější užití záznam telekomunikačního provozu nebo získaný odposlech z jiného trestního řízení, když k jeho vlastnímu původu, kvůli ochraně dalších osob a šetření již původním zásahem porušených práv, se obhajoba při prostudování nedostane, a zda nebude přílišně spoléhat na materiální stránku věci např. tak, že skutečnosti z příkazu k odposlechu vyplývají, a proto budou formální vady a chybějící náležitosti záznamu zhojeny až ex post. Všechny tyto vady by zakládaly v užším pojetí (porušení čl. 36 odst. 1, čl. 37 a čl. 38 odst. 2 Listiny) přímou nezákonnost užití těchto protokolů v jiné trestní věci jako důkazního prostředku.

---

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 647/2020 ze dne 25. 8. 2020

⁹⁵ KYBIC, Petr, *K otázce použití odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu v jiné trestní věci*, Trestněprávní revue 4/2002, str. 114

ZÁVĚR

V této diplomové práci byla dle názoru autorky nastíněna velmi obsáhlá materie odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu jako zajišťovacího institutu v trestním řízení a podstatného důkazního prostředku v řízení před soudem.

Je třeba zhodnotit tak, že ačkoliv je právní úprava tohoto institutu velice skromná a z daleka svým obsahem nepostačuje potřebám společnosti a právním otázkám, jež během psaní této diplomové práce vyvstaly, je již v současnosti výrazně rozvinuta a doplněna judikaturou. Výše uvedená judikatura je, dle názoru autorky, natolik zásadní, že by zákonodárce měl na tato jednání reagovat a některé myšlenky legálně ukotvit a vyjasnit. Je totiž rozdíl mezi vyplňováním mezer v legální úpravě soudní praxí a vytvářením precedentů, dle kterých se mají soudy nižšího stupně řídit při svém rozhodování, a které nejsou považovány v českém právním řádu za platný pramen práva.

Záměr diplomové práce, tak jak byl uveden v úvodu jako snaha o obsahově komplexní vystižení tvorby a postupu při vydání samotného odposlechu, a pokus o upozornění na často zmiňované problémy a získání případných vhodných řešení pro tyto diskuse, především prostřednictvím rozhodnutí, byl dle názoru autorky relativně striktně dodržován. Ačkoliv je třeba podotknout, že některé části byli sepisovány přednostně.

Úvodem byl vysvětlen pomocí odborné literatury a právních předpisů samotný pojem odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Byla blíže rozebrána ústavně zaručená práva a svobody, jež jsou odposlechem narušována. Poněkud problematické bylo pojednání o právní úpravě odposlechů v současnosti, jelikož při detailním popisu ustanovení § 88 a § 88a trestního řádu byla obsažena stručně skoro celá materie odposlechů a myšlenky autorky byly začleněn již v této kapitole, což bylo nežádoucí. Proto byla tato část kapitoly podstatně zúžena a přepsána a návaznost přesunuta do příhodnějších a důležitějších kapitol, týkající se přímého užívání odposlechů a ne pouhé právní úpravy. Rovněž byl dle plánu začleněn i prvek mezinárodní právní úpravy a úpravy zvláštní.

Po tomto prvotním nástinu problematiky odposlechů byla zařazena historická vsuvka. Autorka je toho názoru, že bylo vhodnější zařadit historický exkurz až po úvodním představení odposlechů a záznamů telekomunikačního

provozu, jelikož by opačný postup mohl být poněkud chaotický. Následovala část pojednávající o postavení odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu v režimu důkazních prostředků, kde byli odposlechy zařazeny systematicky dle trestního řádu v souvislosti s náležitostmi potřebnými pro užití obsahu záznamu a odposlechu jako důkazu v řízení před soudem. V této části autorka zmiňuje i některé sporné situace, jenž vyvstávají v souvislosti se splněním podmínek pro nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, a to situace, kdy je nařízen odposlech zákonným způsobem, nicméně se během trestního řízení zjistí, že byl osobou odposlouchávanou spáchán trestný čin jiný, pro který zákon nařízení odposlechu neumožňuje. Je zajímavé sledovat diskuse na toto téma, jenž se vedou mezi odbornou veřejností, zvláště mezi obhájci a veřejnou žalobou. Další spornou situací, jenž byla nastíněna, byl odposlech prováděný mezi obhájcem a jeho klientem. Na toto téma existuje široká škála názorů, jenž byli publikovány prostřednictvím odborných článků i prostřednictvím judikatury, nicméně zákon o tomto mlčí a při konečném zhodnocení, pomocí gramatické interpretace, je třeba podotknout, že v případě, kdy zákonodárce zmiňuje konkrétně určený subjekt v podobě obviněného, měl zřejmě v úmyslu zachování možnosti odposlechů mezi klientem a obhájcem. Nicméně, jak je uvedeno výše, autorka souhlasí s názory odborné veřejnosti a to, že by se v této oblasti mělo na klienta, pokud komunikuje se svým obhájcem pohlížet jako na osobu, která by měla této ochrany plně užívat ještě před zahájením trestního stíhání. A rovněž v případě, kdy jsou podezřelému přiznávána obdobná práva jako obviněnému, by toto právo mělo být zachováno rovněž.

Následující část diplomové práva, jak bylo již uvedeno, byla stěžejní. Zde se autorka snažila postupovat co nejvíce systematicky v logickém navázání na činnost při vydávání, provádění a následné vyhodnocení příkazu k odposlechu jednotlivých subjektů dle fází, jenž po sobě následují. Jelikož se jedná o praktické provádění podmínek a náležitostí, jenž byly uvedeny již v předchozí kapitole, je třeba podotknout, že se autorka nevyhnula občasnému opakování dikce zákona. V této části bylo vycházeno především z pokynů, stanovisek, analýz a souvisejících metodik, vydávanými samotnými orgány činnými v trestním řízení k regulaci a zhodnocení vlastní činnosti.

V další kapitole byla pozornost věnována především soukromým záznamům pořizovaným osobami soukromými. Pomocí judikatury byly vytvořeny

podmínky potřebné pro užití těchto záznamů v trestním řízení, okrajově byly popsány náležitosti pro užití záznamu i v občanském soudním řízení. Bohužel, tomuto tématu se zákon nijak nevěnuje a ani odborná literatura o tomto tématu příliš často nehovoří, právě vzhledem k nejasným podmínkám pro jeho užití. Nicméně v rozhodnutí Nejvyššího soudu a soudu Ústavního lze tyto náležitosti převzít a aplikovat. Dle názoru autorky je pouze otázkou času, kdy se do této problematiky ponoří hlouběji obhajoba, a vyvstanou další sporné otázky, jenž bude třeba řešit, při nejmenším prostřednictvím odborné literatury.

V obdobném duchu byla pojata i kapitola pojednávající o tzv. prostorových odposleších. Tato část měla být původně součástí předchozích kapitol, a popsána pouze jako jeden z dalších druhů odposlechů, nicméně je tato tematika natolik obsáhlá, že jí byl autorkou vyčleněn větší prostor a byla vytvořena samostatná část.

Poslední částí diplomové práce je poskytnut pohled na vývoj judikatury v některých aktuálně řešených otázkách, jako je formálně-materiální hledisko příkazu k odposlechu, rozlišení režimů, jichž má být užito v rámci sledování osob a věcí, a práv takto stížených, a v návaznosti a to i užití odposlechu a záznamu v jiné trestní věci. Soudní rozhodnutí byla průběžně využívána jako podpůrný prostředek tvrzení během sepisování celé diplomové práce, proto bylo rozhodnuto, že zde by měli být přiblíženy pouze výše uvedené situace.

V některých pasážích práce může být zřejmý subjektivní pohled autorky na aktuálně řešenou materii, nicméně, autorka si je vědoma úskalí, která s sebou odposlechy přináší a přistupuje k zásahům do základních lidských práv, jenž jsou popsány výše, zdrženlivěji, oproti rozhodnutím Ústavního a Nejvyššího soudu. Plně si uvědomuje význam odposlechu jako zajišťovacího i operativně pátracího prostředku, kdy zamezování trestné činnosti jeho prostřednictvím, má nepochybně pozitivní dopad na vývoj a ochranu společnosti, nicméně může mít dopad i právě na zásadu právní jistoty a právní důvěry osob ve stát. Kdy pak vyvstává otázka, co je ještě ve veřejném zájmu společnosti, a co je již libovůle, nebo co je již pouze v zájmu státu, pokud si v některých případech nejsou ani orgány činné v trestním řízení vědomi této tenké hranice. V případě, kdy je takto zasahováno i do práv třetích osob, jsou odposlechy a další zásahy do ústavně zaručených práv nepřijatelné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura

- WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*, Praha, 2018, Wolters Kluwer ČR, a. s., ISBN 978-80-7357-856-5
- ŠÁMAL, P. a kolektiv. *Trestní řád I, II, III.*, 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 4700 s.
- ZAORALOVÁ, P.: *Procesní použitelnost důkazů v trestním řízení a její meze*. Praha: Leges, 2018, str. 273
- CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. str. 408, ISBN 978-80-7380-488-6.
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád, komentář* 6. vydání, Praha, 2008, 3004 s. Nakladatelství C. H. Beck, Praha, 2019, 163 s.
- JELÍNEK, J. a kol: *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, 864 s., ISBN 978-80-7502-278-3
- JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 7. vydání. Praha: Leges, 2017, 1312 s. ISBN 978-80-7502-230-1.
- ZÁHORA. J. (ed.): *Teoretické a praktické problémy využívání informačnotechnických prostředků v trestním konání*. Praha: Leges, 2017, 288 s. ISBN 978-80-7502-206-6
- VLACHOVÁ, B. *Zákon o elektronických komunikacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 530 s.
- FENYK, Jaroslav, Tomáš GRIVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8.
- KUČEROVÁ, A., Nováková, L., Foldová, V., Nonnemann, F., Pospíšil, D.: *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 536 s.
- VANGELI, B.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 483 s..
- POLČÁK, Radim, PÚRY, František, HARAŠTA, Jakub a kolektiv. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. 1. vydání, Brno. Masarykova

Univerzita, Právnická fakulta, 2015. Spisy Právnické fakulty Masarykova univerzity, řada teoretická, Edice Scientia č. 542. str. 106, ISBN 978-80-210-8073-7

- NOVOTNÁ, J. *Právní pomoc v cizím státu v přípravném řízení trestním*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, str.122 – 125.
- CHALOUPKOVÁ, H., HOLÝ, P., URBÁNEK, J. *Mediální právo*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 555 s.

Odborné články

- JELÍNEK, Jiří, K chybějící právní úpravě tzv. prostorového odposlechu v trestním řádu, Bulletin advokacie 7-8/2018, str. 13-19
- KYBIC, Petr, K otázce použití odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu v jiné trestní věci, Trestněprávní revue 4/2002, str. 114
- TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana, GALOVCOVÁ, Ingrid,. Uchovávání dat uložených v počítačovém systému – poskytování součinnosti, nebo nahrazování činnosti orgánů činných v trestním řízení?, Bulletin Advokacie 11/2019, str. 36
- MAREŠOVÁ, Eliška, Odposlech a záznam telekomunikačního provozu podezřelého a advokáta: zamyšlení se nad aktuálními možnostmi využití § 88 odst. 1 věty třetí TrŘ, Trestněprávní revue 4/2020, str. 201
- VANTUCH, Pavel, Kdy lze užít odposlech telekomunikačního provozu jako důkaz proti obviněnému, Bulletin advokacie 11-12/2006, s. 48
- ŠLEMR, Dominik, PULGRET, Lukáš. Ne)Použitelnost zpravodajských odposlechů telekomunikačního provozu jako důkazu v trestním řízení, Právní prostor, článek. Vydáno:9. 3. 2021. ISSN: 2336-4114.
- TOMAN, P. Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, Bulletin advokacie, 2017, s. 23-25
- VANTUCH, P. Nezákonný odposlech advokáta. Bulletin advokacie. Praha: ČAK, 2008, s. 15-24
- MATOCHA, J., Příkazy k odposlechu a jejich formálně-materiální posouzení. Bulletin advokacie. Praha: ČAK, 1-2/2018, s.33-35
- REPÍK, B., Audiovizuální sledování osob mimo soukromé prostory ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva, Trestněprávní revue 12/2003, s. 349

- KOCINA, J., Záznamy telefonických hovorů pořízené třetími osobami jako důkaz, Bulletin advokacie 3/2019, s.24

Internetové články

- KOBLASOVÁ, Jana. *Prostorové odposlechy ve světle nedávné judikatury Nejvyššího soudu*: Centrum pro lidská práva a demokracii. Www.centrumlidskaprava.cz [online]. Centrum pro lidská práva, 21.3.2022 [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/prostorove-odposlechy-ve-svetle-nedavne-judikatury-nejvyssiho-soudu>
- JUDR. SOKOL, Tomáš. *Stanovisko unie obhájců ČR Č. 3/2021 k ničení odposlechů podle § 88 odst. 7 trestního řádu*: Stanoviska unie obhájců. Unie obhájců České republiky [online]. Praha: Unie obhájců České republiky, 2021, 17. 6. 2021 [cit. 2022-03-03]. Online: Dostupné z: <https://www.uocr.cz>
- *Útvar zvláštních činností sužby kriminální policie a vyšetřování*: Policie ČR. Www.policie.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>
- *Použitelnost prostorových odposlechů v jiné trestní kauze, než pro kterou byly povoleny*: BKCH advokátní kancelář [online]. Brno: IMCerny, 2019 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.bkch-advokati.cz>
- *Odposlech telekomunikačního hovoru*: epravo.cz [online]. Praha: EPRAVO.CZ, 2003 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odposlech-telekomunikacniho-hovoru-20582.html>
- Mgr. LÍŇOVÁ, H., JUDR. VYMAZAL, T. *Přípustnost a podmínky použití lokalizačních údajů v trestním řízení*: epravo.cz [online]. Praha: EPRAVO.CZ, 2017 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pripustnost-a-podminky-pouziti-lokalizacnich-udaju-v-trestnim-rizeni-104734.html>

Pozitivně právní úprava

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
- Sdělení č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod
- Sdělení č. 120/1967 Sb., Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
- Zákon č. 292/1993 Sb.,
- Zákon č. 152/1995 Sb.,
- Zákon č. 265/2001 Sb.,
- Zákon č. 177/2008 Sb.,
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 273/2008, o Policii České republiky
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Soudní judikatura

- Usnesení ÚS I. ÚS 1775/21-2 ze dne 14. 12. 2021
- Nález ÚS sp. zn. IV. ÚS 3142/19 ze dne 19. 10. 2019
- Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 1221/16 ze dne 13. 10. 2016
- Nález ÚS III. ÚS 3457/14 – 2 ze dne 26. 4. 2016
- Usnesení ÚS sp. zn. I. ÚS 1983/13 ze dne 8. 7. 2014
- Nález ÚS Pl. ÚS. 47/13-2 ze dne 7. 5. 2014
- Usnesení sp. zn. II. ÚS 143/06 ze dne 20. 10. 2011
- Nález ÚS Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011
- Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 889/10 ze dne 25. 11. 2010
- Usnesení ÚS sp. zn. IV. ÚS 2425/09 ze dne 8. 2. 2010
- Nález ÚS II. ÚS 2806/08 ze dne 27. 1. 2010
- Nález ÚS sp. zn. ÚS 3038/07 ze dne 29. 2. 2008
- Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 789/06 ze dne 27. 9. 2007
- Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 615/06 ze dne 23. 5. 2007
- Nález ÚS sp. zn. III. ÚS 231/05 ze dne 15. 3. 2006
- Nález ÚS sp. zn. IV. ÚS 536/2000 ze dne 13. 2. 2001

- Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 502/2000 ze dne 22. 1. 2001
- Usnesení NS sp. zn. 6 Tdo 360/2020 ze dne 2. 3. 2021
- Usnesení NS sp. zn. 7 Tdo 865/2020 ze dne 1. 9. 2020
- Rozsudek NS sp. zn. 6 Tz 3/2017 ze dne 7. 6. 2017
- Rozsudek NS sp. zn. 6 Tz 3/2017 ze dne 31. 5. 2017
- Usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 47/2011 ze dne 9. 2. 2011
- Usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 229/2008 ze dne 27. 2. 2008
- Usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 459/2007 ze dne 3. 5. 2007
- Rozsudek NS sp. zn. 30 Cdo 1224/2004 ze dne 21. 12. 2004
- Rozsudek VS 6 To 64/2018- 34994 ze dne 26. 6. 2019
- Rozsudek ESLP č. 27798/95, ve věci Amann proti Švýcarsku ze dne 16. 2. 2000,
- Rozsudek ESLP 31081/05, ve věci Pruteanu proti Rumunsku ze dne 3. 2. 2015
- Rozsudek ESLP č. 49176/11, ve věci Versini-Campinchi a Crasnianski v. Francie 16. 6. 2016
- Rozsudek ESLP č. 31295/11, ve věci Allan proti Spojenému království ze dne 5. 11. 2002
- Rozsudek ESLP č. 39339/98 ve věci M. M. proti Nizozemsku ze dne 8. 4. 2003
- Rozsudek ESLP č. 38258/03 ve věci Van Vondel proti Nizozemsku ze dne 25. 10. 2007
- Rozsudek ESLP č. 10862/84 ve věci Schenk proti Švýcarsku ze dne 12. 7. 1998

Další prameny

- *Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, 127 s.*
- *Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019, ze dne 3. 9. 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, Sbírký pokynů obecné povahy nejvyššího státního zástupce, 1 SL 901/2015, 114 s., [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz*

- *Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 1/2017, ze dne 28. 3. 2017, o výkonu dohledu v soustavě státního zastupitelství („pokyn obecné povahy o dohledu“), Sbírký pokynů obecné povahy nejvyššího státního zástupce, 1 SL 903/2015, 7 s., [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz*
- *Stanovisko č. 1/2018, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů k problematice pořizování a nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu, ze dne 11. 5. 2018, Sbírký výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 1 SL 719/2017, 15 s., [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz*
- *Stanovisko č. 2/2020, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů, jímž se doplňuje výkladové stanovisko č. 1/2018 Sb., v. s. NSZ vydané ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, k problematice pořizování a nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu, ze dne 19. 6. 2020, Sbírký výkladových stanovisek nejvyššího státního zastupitelství, 1 SL 721/2020, 5 s., [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz*
- *Stanovisko č. 1/2015, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k problematice zjišťování obsahu mobilních telefonů a jiných datových nosičů, včetně obsahu e-mailových schránek, ze dne 26. 1. 2015, Sbírký výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, 1 SL 760/2014, 13 s., [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz*
- *Stanovisko č. 3/2006, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k poskytování údajů z odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu pořízených pro účely trestního řízení jiným orgánům, ze dne 11. 12. 2006, Sbírký výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, SL 738/2006, 4 s. [online]. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, [cit. 2022-02-16]. Dostupné z: www.verejnazaloba.cz*

Seznam použitých zkratk

Listina	- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
Ústava	- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
Úmluva	- Evropská úmluva č. 209/1992 Sb., o ochraně lidských práv a svobod
Trestní řád	- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
Trestní zákoník	- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Analýza	- analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR z roku 2019
ÚS	- Ústavní soud
NS	- Nejvyšší soud
ESLP	- Evropský soud pro lidská práva

Obrázky

Obrázek č. 1

Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věci dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str.13

Obrázek č. 2

Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věci dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2019, platné pro rok 2021/2022, POLICEJNÍ PREZIDIUM, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, PPR-1148-8/ČJ-2020-990392, str.32

RESUMÉ

This diploma thesis deals with issues related to the legal regulation and use of interceptions and records of telecommunication traffic as evidence. It is very extensive matter, which is regulated by law really modestly, and it is largely dependent on case-law.

The introduction explains, by using professional literature and legal regulations, the concept of interceptions and records of telecommunication traffic together with other related terms, that are decisive for a closer definition. Also, the first chapter deals primarily with the current Czech legal regulation, including international and European legal regulation, and outlines a special regulation. This chapter also describes the nature of the constitutionally guaranteed rights to which the intervention is carried out, since any intervention carried out by wiretapping is intensive and the fundamental human rights listed below are actively restricted by it.

In the next part of the thesis, following on from the current legal regulation, its historical development is described, including its individual amendments. In addition, the position of interception and records of communications is also an important topic in the consideration of it as an essential means of evidence in criminal proceedings. Here, interceptions are systematically classified according to the Code of Criminal Procedure in connection with the requirements necessary for the use of the content of the records and interceptions as evidence in proceedings before court. That section also mentions certain controversial situations that arise in connection with the fulfilment of the conditions for ordering the interception and records of telecommunications. These are situations where interception is ordered in a lawful manner, but during the criminal proceedings it is found that another crime has been committed by the person intercepted, for which the law does not allow the order of interception. Another contentious situation outlined here is the interception carried out between the defence counsel and his client. There is a wide range of opinions on this topic, which have been published through professional articles as well as through case law, but the law is silent on this.

The third chapter is crucial for the matter of the diploma thesis. It deals with the activities of law enforcement authorities in issuing an order for the interception and record of telecommunications traffic. That is, systematically according to the

logical follow-up to the practical treatment of interception during the individual phases of the division of these phases among law enforcement authorities. It describes the procedure of individual authorities during the secure, acquisition and subsequent evaluation of interception according to the successive phases. Since it is a practical implementation of conditions and formalities. This part is based primarily on instructions, opinions, analyses and related methodologies, issues by the law enforcement authorities themselves to regulate and evaluate their own activities.

The next part of the thesis deals with private records, made by private individuals, and their usability as evidence in criminal proceedings. This means the conditions for their acquisition and for the possibility of their use in court proceedings. These conditions are completed and interpreted by case-law, since in a positive legal area thus specific regulation is lacking. At present, it is also a fairly common phenomenon in the taking of evidence, so that the record is submitted by a private person without the cooperation of a law enforcement authority, so without an order for interception by a public authority, so it is appropriate to mention it.

In the penultimate part of the thesis, the so-called spatial interceptions are mentioned, when, although it is a different institute, otherwise classified in criminal law, it is still a kind of interceptions.

The last part of the diploma thesis provides an overview of the development of case law in some currently solved issues, such as the formal-material aspect of the interception order, the distinction between the regimes to be used in the surveillance of persons and things, and the rights thus affected, and consequently the use of interception and record in another criminal case. Since in recent years the legality of interception carried out in the case of Dr. David Rath has been very much addressed, some case law key to the topics will also be mentioned in this section.